

СВІТЛО
НА СХОДІ

Христина
Рой

З ним був
Бог

Христина Рой

З ним був Бог

СВІТЛО
НА СХОДІ
Київ
2003

УДК 821.162.4-32

ББК 84.4СЛО-44

Р 65

Р 65 Х. Рой

З ним був Бог. — К.: «Світло на Сході», 2003.

В оповіданні оживають герої біблійної історії про Йосипа та його братів. Звертаючись до всесвітньо відомого сюжету, автор зосереджує увагу не на перебігу подій, а на внутрішньому світі людини. Роздуми письменниці про зміни, які сталися з Йосипом, набувають особливого сенсу, коли вона говорить про внутрішню боротьбу, якої зазнав Йосип на своєму шляху до Бога.

ISBN 966-8501-05-5

© «Світло на Сході», 2003.

Від видавництва

Видавництво «Світло на Сході» пропонує нову серію книжок відомої словацької письменниці Христини Рой. Твори, що увійшли до цієї серії, українською мовою видаються вперше.

Вийшли з друку:

- Христина Рой. І сталося світло.
- Христина Рой. У надійних руках.
- Христина Рой. Пропазці.
- Христина Рой. Повернення.
- Христина Рой. Щастя.
- Христина Рой. З ним був Бог.
- Христина Рой. Пробудження.
- Христина Рой. Хлопчик-рибалка.

Готуються до друку:

- Христина Рой. Ізнову віднайдений рай.
- Христина Рой. Дорогою ціною.

Щасливе дитинство

Буття 37:1-11

Після довгих років блукань на чужині та важких випробувань Яків, котрому Господь дав ім'я Ізраїль, нарешті прийшов у землю, обіцяну Господом у спадок його дідові Аврааму, його батькові Ісаку та йому самому. Ця земля повинна була стати його вітчизною, його батьківщиною, через те що Бог словом клятви навіки віддав її нащадкам Авраама. Тут Яків міг мирно випасати свої стада, бо знав, що він удома, на своїй землі. Так після важких днів нарешті настали дні спокою.

Найбільшою радістю старіючого Якова був його улюблений син Йосип — надзвичайно обдарований хлопчик, гарний на вроду, з лагідною вдачею. Барвистому одягу¹, який подарував йому батько, здавалося, бракувало лише царської корони.

Йосип не ходив пасти худобу зі своїми братами, а зазвичай залишався з батьком, допомагав йому й не давав нудьгувати. Уявімо собі, як у час вечірньої зорі батько з сином сиділи біля свого намету: Яків, сивоволосий чоловік, чиє покарбоване зморшками обличчя ніби промовляло про довге й важке

¹ Дорогий одяг із кольорових тканин на Сході дарували на знак особливої прихильності.

життя, і біля його ніг — гарний кароокий хлопчик, який, поклавши чорняву кучеряву голівку на руку, мрійливо дивився на батька й уважно його слухав.

Батько розповідав про те, що багато-багато років тому на прекрасній землі був рай — Еденський сад, в якому жили дві щасливі людини. Але вони не послухалися Бога й зігрішили, за що були навіки вигнані з раю. Як хотілося хлопчику хоч раз зазирнути в той чудовий рай! Батько також розповідав, як в Адама та Єви, прабатьків усього людства, народилося двоє синів. Старший, Каїн, ріс заздрисним, пихатим і непокірним; молодший, Авель, — тихим і лагідним. Потім Каїн із заздрощів убив Авеля, завдавши своїм бідним батькам багато горя. Проте найчастіше батько розповідав хлопчику про ті часи, коли земля вже була населена людьми. Вони були злими й не слухалися Господа, а чинили на свій власний розсуд. Вони були ненажерливими, удавалися до пияцтва й розпусти, наповнюючи землю мерзотою. Бог не захотів більше дивитися на все це й вирішив наслати потоп, щоб винищити народ, який погрузнув у гріхах. Серед грішних людей була одна-єдина праведна людина на ім'я Ной. Його родину Бог вирішив помилувати. Щоб вона не загинула, Бог велів Ноеві побудувати ковчега для порятунку. Цей ковчег будувався сто двадцять років. І весь цей час Ной розповідав людям про майбутнє покарання за

гріх — про потоп. Він звертався й до тих, хто допомагав йому в будівництві й хто просто приходив поцікавитися, як просувається робота. Проте ніхто не вірив Ною. Вони називали його божевільним старим і сміялися, коли він зі своєю родиною й тваринами входив у ковчег. Тільки-но Сам Господь зачинив за ними двері, небо покритися чорними хмарами, і почався Божий суд. Таємниця, яку ангели сто двадцять років тому зі страхом передавали один одному, стала дійсністю. Із Божих вуст безтурботний людський рід почув вирок: «Знищу з лиця землі людей, яких Я створив». Безбожний народ, який легковажно згаяв час благодаті, очікувало не просто покарання, а цілковите знищення. Адже тривалий непослух Богові ніколи не залишається безкарним, якщо людина не покається. Так, прийшов день Божого суду, і після ста двадцяти років благодатного часу всього за сто дев'яносто днів було знищено всіх людей, ніби їх ніколи й не було на землі. О грішнику, шістдесят років ти можеш випробовувати Божу милість. Але пам'ятай, що достатньо трьох днів і навіть трьох хвилин Божого гніву, щоб стерти тебе з лиця землі так, що навіть пам'яті про тебе не залишиться.

У розповіді батька про цю подію Йосипа особливо цікавила та обставина, що його предок Фарра, батько Авраама, знав Ноя, який щасливо пережив потоп, і чув від нього, що було на землі до, під час та

після потопу. Ой, як хотілося Йосипові теж послу- хати Ноя!

Вдень, коли хмари збиралися над Ливаном і над горою Морія, і вночі, коли туман ховав світ- лий образ місяця, хлопчик уявляв собі темні хма- ри, які кублилися над землею перед тим, як роз- почався потоп. Його води знищили не тільки все живе на землі — вони поглинули чудовий рай. На землі більше не було раю, і тепер безглуздо його шукати!

У душі Йосипа з'явився благоговійний страх перед святим справедливим Богом, Котрий не зали- шає гріх без покарання. Страх перед гріхом пустив глибоке коріння в серце юнака, і він волів би краще померти, аніж зігрішити.

Буваючи з сином у Мамре, Яків розповідав йому, як ушанували тут Авраама, коли в супроводі двох ангелів його відвідав Господь і прийняв від нього частування. У той момент Авраам міг випросити в Господа навіть милість для Содома, якби в ньому знайшлося хоча б десятеро праведників, але їх не було. Не раз Йосип стояв біля Мертвого моря й ду- мав про те, що тут колись були грішні міста Содом і Гомора. Він, здавалося, чув волення нечестивих жителів цих міст у той момент, коли на них із неба впала кара. А коли він приходив у землю Морія, то думав про свого дідуся Ісака, який ніс на своїй спині в'язанку дров для жертви всеспалення, якою він сам

повинен був стати². Коли Яків приходив із сином у Бет-Ел, Йосип ночував біля намету й мріяв про те, щоб і йому відчинилися небесні брами й він — як колись батько під час втечі в Харан — побачив ангелів Божих, які поспішали вгору й униз по сходах. Засинаючи з цією світлою мрією, Йосип бачив чудові сни.

Одного разу йому наснилося, що сонце, місяць та одинадцять осяйних зірок на небі раптом уклонилися йому. Коли Йосип розповів цей сон батькові, то побачив, як той злякався за нього. Якову здавалося, що під впливом таких снів його син може стати пихатим і зарозумілим.

Іще в дитинстві Йосип віддав серце Господеві й жив так, що про нього можна було сказати, як про Еноха: «І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог»³. Коли батько послав Йосипа провідати братів, той чув їхні безбожні розмови й дуже засмучувався. Він повертався до батька й розповідав йому про все, що його тривожило, а старий Яків потім настановляв синів. І за це брати злостилися на Йосипа. Їхня злість переростала в ненависть, тому

² Ідеться про випробування віри Авраама, коли Господь повелів йому принести в жертву свого сина Ісака. Бог побачив бажання Авраама виконати Його волю й зберіг життя Ісакові (див. Бут. 22:1-19).

³ Бут. 5:24; Енох — благочестивий патріарх, який жив до потопу й не побачив смерті.

що вони бачили, як батько любить Йосипа, і в глибині душі розуміли, що брат гідний цієї любові. Вони знали, що повинні жити, як він, служити Господу, але не хотіли цього й ненавиділи брата, як Каїн ненавидів Авеля. Чимало образ зазнав од них Йосип, і поведінка братів дуже засмучувала його. Однак іще дужче любив він свого молодшого брата Веніямина й мріяв про те, що, коли Веніямин підросте, вони потоваришують.

Проданий у рабство

Буття 37:12-28

Минали роки, і Йосипові виповнилося сімнадцять років.

Якось уранці він прокинувся в гарному настрої і хотів узятися за свою звичну роботу. Але спочатку він побіг сказати батькові: «Доброго ранку». Того дня Яків звелів синові піти в Сихем, щоб довідатися про здоров'я братів і дізнатися, чи ціла худоба. Йосипові було нелегко виконати батьківське доручення, адже він знав, як брати його не любили. Але він звик слухатись і тому вирушив у путь.

Що відчував Яків, коли попрощався з сином і, стоячи біля намету, дивився йому вслід? Батько бачив, як Йосип востаннє озирнувся й усміхнувся йому на прощання. Ніби промінь сонця сяйнув перед

очима Якова. Барвистий одяг сина зник з очей. Старий увійшов до намету, не підозрюючи, що попросився з сином на довгі роки і що більше не побачить таким свого чорнявого, з кучерявим волоссям хлопчика. І Йосип, озираючись востаннє на батьківський намет, теж не знав, що надовго прощається з батьківщиною, і не думав, що назавжди розстається із золотою порою дитинства й безтурботним життям.

Коли Йосип прийшов у Сихем, братів там не було. Він вирішив їх пошукати, і після тривалих пошуків знайшов їх у Дотаїні. Виконуючи доручення батька, він приніс братам продукти та одяг. А що отримав у відповідь? Як брати віддячили Йосипові? Саме так, як через сотні років люди «віддячили» Христу, Котрий залишив Небесного Батька, щоб принести їм Благую звістку та хліб життя й дати їм білий одяг⁴. Він прийшов, щоб знайти й урятувати загиблих⁵, а вони його не прийняли. Вони відмовилися від Його дарів, учинили наругу над Ним, а потім піддали Його смерті.

Але повернімося до юнака Йосипа та його братів. Сини Якова здалеку впізнали улюбленця батька по легкій ході та гарному барвистому одягу. Вони були вкрай незадоволені появою брата. Знову Йосип

⁴ Білий одяг — символ праведності.

⁵ Див. Мт. 18:11.

помітять у них щось несправедливе й буде засуджувати їх. Коли ж це закінчиться?! Коли він перестане підноситися над ними?! Невже, заволодівши батьковим серцем, цей зарозумілий мрійник завжди буде для них живим докором? Доки ненависного брата будуть ставити їм за приклад? Ні, цьому треба покласти край! Так жити, як їхній брат, вони не могли й не хотіли.

Йосип іще тільки наближався до братів, а його долю було вже вирішено. Вони змовилися його вбити, а потім кинути в яку-небудь яму, аби було схоже, ніби брата розідрав хижий звір. Нехай знатиме, як справджуються його сни!..

Один Рувим, бажаючи врятувати Йосипа, не брав участі в змові проти нього. Одного разу Рувим тяжко зігрішив перед батьком⁶. І цей гріх назавжди позбавив його синівських прав і батьківської любові. Рувим не міг знайти примирення з батьком, та його мучив сором. Він страждав і тому не хотів допустити, щоб нове нещастя торкнулося старого. Однак Рувим не міг відкрито сказати братам: «Не можна завдавати батькові такого горя». Він відчував, що брати заперечуватимуть йому з презирством: «І це кажеш ти, котрий так зганьбив батька?» Тому Рувим вирішив діяти хитрощами. Йому вдалося переконати братів кинути бідолашного не-

⁶ Див. Бут. 35:22.

винного Йосипа в яму живим і залишити його там на голодну смерть. І вони прийняли його пропозицію. Брати розуміли, що, коли вони підуть звідси зі своїми стадами, тут іще довго ніхто не з'явиться. Нехай Йосип поголодує після ситного життя в домі батька! Нехай, помираючи, згадає про свої сни.

Рувим, проте, казав собі: «Тільки-но всі підуть, я визволю Йосипа й приведу його до батька. Цим я спокутую хоча б частину моєї провини. Можливо, завдяки цьому батько простить мене».

Тим часом Йосип підійшов до братів.

— Мир вам! — весело сказав він і зняв із плечей мішка. Він передав їм усе, що велів сказати батько, і після цього брати, ніби рій бджіл, оточили Йосипа. Вони не одразу схопили брата, а спочатку затіяли з ним сварку:

— Ти знову прийшов видивлятися, що ми робимо, щоб потім наклепати батькові?

Йосип пояснив, що він прийшов не для того й не з власної волі, адже його послав батько. Саме так через дві тисячі років Ісус, Який прийшов із небес, сказав: «Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав»⁷.

— Ти знову хочеш принизити нас? — задиралися брати. — Хіба Яків лише твій батько?

⁷ Див. Ів. 8:42.

Із цими словами вони схопили Йосипа, розірвали на ньому одяг і, зв'язавши його, кинули в яму. О, як просив Йосип змилюватися над ним! Як він плакав! Як волав у страху й кликав на допомогу батька! Із глибини ями долинав його приглушений стогін, а безсердечні брати в цей час сиділи та їли хліб, який приніс їм Йосип.

Такі люди є й сьогодні. Вони мають хліб життя — Слово Боже, живуть від Нього, а Ісуса і Його кров відкидають.

Рувим не захотів їсти разом із братами. Він не допомагав їм кидати Йосипа в яму, але й не перешкоджав цьому. Адже людина, заплямована гріхом, іще ніколи не рятувала іншого від падіння в прірву. Щоб не чути стогонів Йосипа, Рувим подався геть із наміром повернутися, коли брати підуть собі. І він повернувся, але було запізно...

Поки сини Якова їли, до них наблизився караван ізмаїльтян. На верблюдах вони везли дорогі товари до Єгипту. Побачивши караван, Юда запропонував:

— Яка користь від того, що ми вб'ємо Йосипа й проллємо його кров? Краще продамо його ізмаїльтянам. Тоді ми не будемо винні в його смерті. Він усе-таки наш брат, рідна кров.

Брати охоче погодилися з Юдою. Яку «великодушність» вони проявили, відчувши вигоду! Вони кинулися до ями, щоб витягти звідти Йосипа! А улюбленця Якова охопив жах, коли він зрозумів намір

братів і побачив, як мідіянські купці відраховують за нього двадцять срібняків.

О Йосипе, Йосипе! Де твоя воля? Де твій батьківський дім? Вершини Ливанських гір зникли з поля зору. Усе залишилося позаду: і щасливе дитинство, і вільне життя. Зі сльозами на очах він покинув рідні місця. Нічого в нього не залишилося, крім Бога його батьків. Перед ним розстелялася пустеля — його вели в рабство, до далекого Єгипту.

Перші години шляху Йосип перебував у заціпенінні, що часто буває після великих душевних потрясінь. Потім серце скніло від туги за любим батьком, і ожили спогади про минуле життя. Нахиливши голову, юнак ішов і пригадував, як вони в Бет-Елі, Беер-Шеві та Марі служили живому Богу, перебирав у пам'яті все, що чув від батька. Доля, яка спіткала його, була значно важчою за долю його діда Ісака. Краще бути принесеним у жертву власним батьком, аніж довіку бути в рабстві в країні язичників!

Мідіянці не заважали Йосипові розмірковувати, а шлях був далекий. Юнака оточували безбожники, і він зі своїм Богом був поміж них самотній, як Ной у допотопному світі або як Лот у Содомі. «Бог допоміг їм, допоможе й мені», — думав Йосип. Удома він звик молитися й розмірковувати про Бога. Але тоді йому велося добре, і часом, захопившись чимось, він забував про молитву. Тепер же він утра-

тив усе, крім Бога. Йосип вирішив, подібно до Авраама, покластися на Господа й жити, як Енох, про якого йому розповідав батько. Енох жив із Богом у серці, поки не зник із лиця землі, узятий Господом. У безбожному світі Йосип вирішив залишитися вірним Богові, як Ной і Лот. Можливо, Господь зробить так, що батько дізнається, де він перебуває, й викупить його. Ця надія, як промінь сонця, освітила сумні думки юнака.

Так Йосип опинився в Єгипті. На невільничому ринку його побачив Потіфар, фараонів царедворець, начальник царської охорони. Йому саме потрібен був раб — слуга в домі, і він купив вродливого юнака.

Десятикратна відплата

Буття 37:29-36

Тим часом Рувим повертався до братів. Дорогою він, мабуть, обмірковував, як непомітно для них звільнити Йосипа й повернути його до батька. Жах охопив Рувима, коли він не побачив Йосипа на дні ями. У відчаї він розірвав на собі одяг, а потім підійшов до братів і заволав:

— Йосипа немає, а я, куди я подінуся?!

Зникла єдина надія Рувима помиритися з батьком і спокутувати свій гріх.

«Батько ніколи не повірить, що я не причетний до смерті брата, — бідкався Рувим. — Мені він цього ніколи не подарує. Ах, куди мені податися?! Без Йосипа я не можу постати перед батьком».

— Не бійся, — заспокоювали його брати. — Він живий! — І розповіли йому про все, що сталося. — Щоб ні тебе, ні нас не звинуватили, ми обдуримо батька. Заріжемо козеня й вимажемо одяг Йосипа кров'ю тварини. Батько вже недобачає, він не помітить, що його ошукали, і повірить у те, що хижий звір роздер його сина. Краще радій, що ми назавжди позбулися цього викривача.

Рувим бачив, як слуги рушили до батька зі скривавленим одягом Йосипа, і йому спало на думку, що можна буде викупити брата. Але тут він згадав, що завжди відчував себе ніяково в присутності Йосипа, який засуджував гріх. «А що він скаже, коли про все дізнається? — з острахом подумав Рувим. — Проте, якщо Йосип не повернеться, він не дізнається про це ніколи».

І Рувим вирішив не казати батькові, що Йосипа продали в рабство. О, як легко грішник може примусити мовчати своє сумління!

Яків із тугою чекав свого любого хлопчика, який уже давно мав повернутися. Скільки разів він виходив із намету і, тримаючи руку над напівсліпими очима, вдивлявся вдалину. Нещасний батьку! Не скоро ти побачиш свого сина! Іноді люди передчу-

вають наближення лиха. Однак Яків, проводжаючи Йосипа, не відчував нічого лихого. А сьогодні його не полишала думка, що на його улюбленця можуть напасти хижаки. Раптом застукотіли дерев'яні сандалії. Це прийшли слуги. Яків, не дослухавши їхнього привітання, запитав:

— Ви бачили Йосипа? Де він? Чому не з вами?

Він запитував про сина, а йому принесли лише його закривавлений одяг! Яке горе! Яке невимовне горе!

Колись Яків, надівши одяг брата Ісава, ошукав свого майже сліпого батька⁸. Тепер він отримав десятикратну відплату за той гріх. Десятеро синів обдурили його, надіславши одяг Йосипа і разом із ним звістку про його смерть. Однак мине ще чимало років, перш ніж Яків усвідомить усе це й зрозуміє Божу справедливість.

Як часто ми запитуємо, чому Бог допустив те чи інше в нашому житті, не розуміючи, що це — справедливий наслідок нашого гріха. Адже гріх — то камінь, який завжди влучає в того, хто його кинув.

— О! Це одяг мого сина! — вигукнув Яків із невимовною скорботою. — Його роздер хижий звір! Не дарма я цього так боявся! І навіщо тільки я відпустив Йосипа?!

Яків згадав, як прощався біля намету з сином. Виявилось, що це було прощанням навек. Ніби увіч

⁸ Див. Бут. 27.

постав перед ним із чорнявими кучерями його улюбленець, з усмішкою на милому обличчі й вдячним поглядом чудових карих очей. Улюблений син зник назавжди, і нещасний батько навіть не міг його поховати!

Якими жорстокими й підступними бувають іноді люди. Сини Якова прийшли зі своїми дружинами оплакувати Йосипа удаваними сльозами. Вони дивилися на безутішного батька, але не сказали йому, що Йосип живий, що його продали в рабство в Єгипет, що за бажанням батька вони ладні обійти всі невільничі ринки, щоб викупити брата. Вони нічого не казали про це, боячись батьківського гніву. Якби Йосип повернувся додому, то він став би для них іще більшим докором. А батько з часом заспокоїться, адже в нього для розради є Веніямин.

Який смуток запанував у наметі Якова без його світлого сонечка — Йосипа!

Чорна пляма

Буття 38

У цьому розділі розповідається про чорну пляму гріха в історії людства. Таке повторювалося сотні разів у розбещеному та аморальному світі. Однак знаменне те, що саме в коліні Юдиному, через родину Переца, яка з'явилася за

таких гріховних обставин, народився святий і чистий Ісус. Але через те, що чисте не може виникнути з нечистого, Ісус був зачатий не за бажанням чоловіка, а від Святого Духа. Тому Він не унаслідував гріховності Юди та Переца. Це свідчення великої милості Божої. Син Божий самим народженням Своїм довів, що Він — друг грішників і прийшов для їхнього порятунку. А випадок з Юдою є для нас застереженням: ось на що здатна людина, яка живе на світі без Бога. Тільки віра в постійну близькість Господа утримує нас од гріха.

Юда був не останньою людиною в домі Якова: він був шанованим чоловіком і користувався авторитетом в усій окрузі. І при цьому був грішною людиною. Однак не будемо поспішати засуджувати його. І сьогодні є люди, подібні до Юди, які грішать і не каються, а всі навкрути поважають їх та звеличують.

Перемога

Буття 39:1-20

Подібно до того як чисте, освітлене сонцем озеро іноді буває розташоване поруч із грузьким болотом, так у цій книзі сусідять тридцять восьмий і тридцять дев'ятий розділи. У першому наведено справи людини, яка живе без Бога, у другому — плоди життя з Богом.

На берегах Нілу, священної річки єгиптян, розкинулося чудове місто. Над ним височіє безхмарне південне небо. Пекучі промені сонця, відбиваючись од високих пірамід, освітлюють сади на покрівлях, розкішні палаци й будинки з білими мармуровими колонами. Великі рожеві й червоні квіти полум'яніють на колючих кактусах. Але той, хто побажає до них доторкнутися, може смертельно вколотися.

Уявімо собі безхмарний літній ранок і подумки увійдімо до одного з палаців на березі Нілу. Зазирнімо до залу, мозаїчну підлогу якого покрито розкішними килимами. З колон спадають тонкі муслінові занавіски. Серед квітучого мирта, ароматних апельсинових дерев, вогняно-червоних квітів граната й духмяних троянд розставлено покриті килимами мармурові лави для відпочинку. Розкіш цього залу в східному стилі нам здалася б казковою. Але це не казка, тому що колись Єгипет славився своїм багатством і пишнотою. Життя в ньому було блискучим і розкішним. Сучасній людині навіть важко його уявити.

Сходами, що вели до залу, який більше нагадував сад, піднімається молодий чоловік. У нього вродливе, умиролюбне обличчя й злегка мрійливий погляд. Він високий і ставний, довгий білий одяг і строката накидка підкреслюють стрункість його постаті. Тут, у блиску й розкоші Єгипту, ми знову

зустрічаємося з нашим Йосипом! Проте як він змінився з того часу, як ми з ним розсталися!

Піднявшись нагору, молодий чоловік зупинився, подивився на небо і, склавши молитовно руки та опустивши голову, поринув у роздуми. Він пригадував дні свого щасливого дитинства, батьківщину, батьківський намет, любого батька. Пригадав ту жахливу мить, коли його позбавили всього цього. Але він тішився чудесним зміцненням своєї довіри Богові. Йосип не відступав від Нього ні на крок, і Бог йому був вірний. Із Божою допомогою Йосип подолав своє горе. Коли його ставили до роботи, він міг упоратися з найнезвичнішою для нього роботою. Дуже скоро пан Йосипа зрозумів, який скарб він придбав в особі цього юдейського юнака, і став поводитися з ним уже не як із рабом. Йосипові дали пристойний одяг, він став управителем у домі свого повелителя й так правильно й добре вів господарство, що воно приносило панові чималі прибутки. Потіфар став довіряти Йосипу як власному синові. Він був радий мати такого вірного слугу, бо його високе службове становище й посада начальника царської охорони фараона щоденно вимагали від нього залишати свій дім. Часто, повернувшись додому, він викликав до себе Йосипа й довго бесідував із ним, охоче приймаючи його доброзичливі й розумні пропозиції стосовно управління домом. Траплялося, що Йосип

звертав увагу пана на непристойні вчинки слуг, як це він робив у домі батька. Так Потіфар дізнався про погляди Йосипа на гріх і про його непохитну довіру Богові. За це пан став поважати свого слугу, хоча Йосип був іще юнаком, а Потіфар — уже в літах.

Про все це думав Йосип, стоячи на терасі, і дякував Богові за те, що кілька років тому Він привів його в цей дім.

Але під час молитви обличчя Йосипа раптом спохмурніло. Він згадав про одну болісну й неприємну для нього обставину — неприховану зацікавленість до нього пані. У Потіфара була вродлива молода дружина, яку той дуже кохав і повністю їй довіряв. Вона з'явилася в домі Потіфара через кілька років після Йосипа, і він був даний їй для прислуговування. Побачивши Йосипа, молода жінка вже не могла забути краси його бездонних очей. Невідчепливі думки переслідували її й уві сні, й наяву. Життя серед розкоші й розваг скоро надокучило дружині Потіфара, і їй захотілося трохи побалакати з гарним і вихованим слугою чоловіка. Аби скоротати час, Йосип став розповідати їй про те, що сповнювало його серце: про країну його предків, про батька, про щасливе дитинство та про те, як він потрапив сюди. Розповідаючи, Йосип не підозрював, що таке близьке спілкування розпалює в серці пані вогонь пристрасті.

Їхні бесіди тривали. Проте вогонь довго приховувати неможливо. Рано чи пізно він виривається назовні — і таємне стає явним. Спочатку Йосип ні про що не здогадувався, хоча пристрасні слова пані пригнічували його. Але одного разу сталося те, про що йому було соромно згадувати. Пані освідчилася йому в палкому коханні й стала благати про взаємність. Якими словами передати жах юнака?! Він згадав пана, який безмежно довіряв їм обом. Що і як відповісти пані, досі такій шанованій? Першого разу він нічого не відповів, але такі сцени стали повторюватися дедалі частіше й стали болючими для них обох!

Становище нещасного юнака з кожним днем ставало жахливішим. Даремно він нагадував безчесній жінці про подружні обов'язки, марно переконував, що не може так безсоромно зловживати довірою свого пана, даремно запевняв пані, що її бажання гріховні не тільки стосовно її доброго чоловіка, але й насамперед — перед лицем великого святого Бога, тому він, Йосип, ніколи не погодиться на це. Усі слова були марними, і, чим більше стійкості він проявляв, тим більше вона жадала задоволення свого палкого бажання. Вона продовжувала домагатися Йосипа ще й тому, що усвідомлювала, як принизилася перед своїм рабом, як він буде тепер зневажати її, а сам він у своїй чистоті підноситиметься над нею.

Яка людина, потопаючи в болоті гріха, не робила спробу потягнути за собою й інших?! Ця жінка спочатку в своєму серці зрадила чоловікові. Тепер вона хотіла, щоб і Йосип його ошукав і вони обое завинили перед ним. Яких страждань зазнав юнак! Тільки тепер він зрозумів, що він раб, якого піддали жахливій спокусі. І поруч із ним не було людини, з якою б можна було порадитись. Якби на місці пані була рабиня, Йосип попросив би свого пана продати або її, або його, щоб не залишатися з нею під одним дахом. Але як він міг завдати удару в саме серце повелителя, котрий завжди добре до нього ставився? Це було неможливо! Йосип вирішив боротися зі спокусою, терпіти й мовчати.

І зараз, стоячи на терасі, він із тугою дивився в небо і просив у Бога допомоги в цій боротьбі. Краще, здавалося йому, померти, ніж зігрішити. Він ладен був усе знести, тільки б не завдавати болю панові.

Йосип віддав розпорядження слугам і рушив у покої пані, щоб отримати від неї розпорядження. Опустивши очі, він стояв перед нею, зосереджений і неприступний. Він чекав нового наступу, намагаючись притлумити внутрішній трепет. Цей дужий чоловік затремтів після перших слів, промовлених слабкою, зніженою жінкою.

— Йосипе, Йосипе! — почув він сумний докір, який пролунав наче зворушливе прохання. Він

підвів очі й побачив вродливе обличчя пані, її прекрасне зваблене тіло. Хто зможе описати спокусливу вроду жінки, яка кохає й жадає кохання! Серце завмирало в грудях юнака, його пік вогонь бажання. Чи вийде він із цього полум'я чистим, як золото? Чи може вогонь пристрасті спалить його? Цієї миті ніжні руки жінки оповили його шию, її тепле дихання торкнулося його обличчя. Її вуста нашіптували слова освідчення, збуджували кров. Він був молодий! Він був рабом, але все, що в світі вважається за найвище щастя, йому пропонувалося задарма. Коротке «так» могло подарувати йому миттєвості найвищої насолоди. Йосип не був ангелом, тільки людиною, але він витримав нелегку внутрішню боротьбу й здобув перемогу над спокусою, бо волав до Бога своїх прабатьків і думав про суд над Содомом. Із жахом він відштовхнув цю чарівну, але грішну жінку, відкинув її, ніби отруйну змію, і втік геть від неї, залишивши в її руках строкату накидку.

У своїй кімнаті Йосип упав на коліна, дякуючи Богові за допомогу в такий важкий час. Однак він не знав, що поки він дякує Господу за збереження своєї цнотливості, люди віддають її на наругу. Жінка, коханням якої він знехтував, помстилася йому по своєму. Аби приховати від усіх свою провину, вона здійняла галас на весь дім і розповіла слугам про негідний учинок Йосипа: нібито юнак робив замах на її честь. Слуги, які заздрили високому становищу

Йосипа в домі й прихильному ставленню до нього пана, з радістю повірили їй і зі зловтіхою очікували повернення Потіфара. Йосип теж чекав повернення свого повелителя. Він не знав, що його чекає, але в глибині душі плекав надію, що все владнається і дружина Потіфара сама буде наполягати на тому, щоб чоловік продав його.

Нарешті хазяїн дому повернувся. Йосип був чистий перед ним, і серце юнака затріпотіло від щастя, тому що він відкрито й чесно може подивитися йому в обличчя! Як завжди, Потіфар велів покликати до себе Йосипа, розпитав про справи й зробив свої розпорядження. Потім він пішов до дружини, а Йосип став до роботи.

Що відчував нещасний юнак у ці хвилини? Недобре передчуття охопило його. Він знав, що Потіфар зараз покличе його — так воно й сталося. Незабаром могутній єгипетський вельможа та його бідний раб стояли один проти одного. Хазяїн був упевнений, що раб ганебно зрадив його, а той не знаходив слів для свого виправдання. Як Йосип міг доводити свою невинність, коли йому показали накидку як неспростовний доказ його провини? Хто б йому повірив? Уся прислуга підтвердила слова пані. І якщо Йосип не хотів посіяти в серці Потіфара отруйне насіння недовіри до коханої дружини, то йому нічого іншого не залишалося, як мовчки страждати.

Розгніваний пан повівся з Йосипом так, як поводитися з іншими рабами, що завинили. Слуги, злорадіючи, повели улюбленця Потіфара, зірвали з нього одяг і жорстоко відшмагали. Але дужче від ударів батога Йосипа пекла думка про те, що пан вважав його безсовісним ошуканцем і спокусником, а в нього не було можливості перед ним виправдатися.

Незбагненні шляхи Божі

Буття 39:21-23

Йосипа кинули у в'язницю. Де ж був Бог, Котрому він так довіряв і вірно служив? Яким чином було винагороджено його непорушну довіру? Колись Йосип утратив батька, братів, батьківщину й волю, тепер він загубив честь і своє добре ім'я. Його знеславили, зв'язали й побитого та хворого кинули в темницю. Нічого в нього на землі не залишилося. Він утратив усе! Кому потрібен був у в'язниці раб-чужоземець? Тепер зникла остання надія на те, що батько коли-небудь викупить свого коханого сина. Ніколи йому не побачити батьківщини! Ніколи не покласти стомлену голову на батькові груди! Немає більше надії! Усе втрачено! Проте, коли минув напад відчаю, Йосип полегшено зітхнув. Хоч би як там було, але він подолав жахливу спокусу! Молитви про те, щоб Бог захистив його від содомського вог-

ню, було почуто — його пана було позбавлено від горя й ганьби. Але яку дорогу ціну сплатив за це Йосип! Він хотів ліпше згнити у в'язниці на соломі, ніж потрапити в гріховні обійми розбещеної жінки. Заради спасіння своєї душі й чистоти перед Богом він ладен був пожертвувати всім.

Йосип не розумів, чому Бог допустив усе це, але він звик Йому довіряти й дякував Богові за своє чудове спасіння. Утративши все, він іще більшою мірою припав до Господа. Адже про його невинність знав лише Бог Авраама, Ісака та Якова, Бог був його єдиною «довіреною особою». Не можна сказати, що Йосип не відчував болю від несправедливого звинувачення. Яка невинна людина не страждала б від несправедливого звинувачення? Не байдуже ставився Йосип і до переходу зі світлого й розкішного палацу Потіфара до похмурої й вогкої в'язниці. Юнак удень і вночі страждав від гірких перемін у житті. Але в нього був Хтось, Кому він міг вилити душу, Хто розумів його. Це надавало Йосипові сили в перші дні ув'язнення, які були для нього найважчими, і це укріплювало його в усі подальші роки.

Незабаром начальник в'язниці помітив, що Йосип — незвичайний в'язень. Юнак поводив себе спокійно, тримався з гідністю, а доручену йому роботу завжди виконував сумлінно та вправно. Поведінка Йосипа переконувала в тому, що він безневинно потрапив у в'язницю. Єгипетський тюремник добре

знав, скільки невинного народу знемагало в кайданах, і був переконаний, що Йосип — один із них. Дуже скоро він так полубив нещасного єврейського в'язня, що став повністю йому довіряти й поставив його розпорядником над усіма роботами у в'язниці.

Як дивовижно влаштував Бог життя Йосипа! Той, кому доведеться в майбутньому керувати всією єгипетською країною, повинен був спочатку побувати рабом у домі Потіфара, а потім розпорядником у в'язниці. Уже в той час в Єгипті існували школи для вельможних юнаків, які готувалися обійняти високі посади в країні. Але ніхто у великому й могутньому Єгипті не підозрював, що найголовнішого правителя Бог навчав у в'язниці.

Такими є шляхи Господні! Хто може розгадати Його задум?!

Світло в темряві

Буття 40

Одного разу до в'язниці привели двох чоловіків. У Біблії нічого не сказано про їхні злочини, але написано, що чашник і пекар⁹ завинили перед фараоном і той, дуже розгніваний,

⁹ Чашник і пекар — високі посадові особи при дворі фараона. Вони стежили за тим, щоб вино й хліб, які подавалися фараонові, не були отруєними.

кинув їх до в'язниці. Тут начальник сторожі фараона приставив до них Йосипа.

Він привітно зустрів нових в'язнів і спробував їх утішити. У похмурій темниці Йосип був наче промінь сонця. В його серці жив Бог, і Божа любов проявлялася в сердечній увазі до в'язнів. Він не запитував, у чому вони винні, але, спостерігаючи їхню пригніченість, співчував їм. Щирі слова Йосипа та його доброзичливість підбадьорили новачків. Навіть у в'язниці можна бути щасливим і приносити радість іншим, коли ми віримо в Христа. Якщо в твоєму серці є любов, але тобі погано, то шукай тих, кому ще гірше, як тобі. Світи їм, і ти побачиш, як нове щастя наповнить твою душу. Любов Йосипа розтулила уста обох в'язнів. Вони розповіли йому про причину свого смутку:

— Ми обидва бачили сни, але не знаємо, як їх розгадати.

— Та це не біда! — радісно вигукнув Йосип. — Це справа Бога, тільки розкажіть мені ваші сни.

Йому дуже хотілося розвіяти їхній смуток, і він вірив, що Бог, Який допомагав йому досі, допоможе й зараз. Підтримка юнака підбадьорила чашника, і він розповів свій сон:

— Мені наснилася виноградна лоза, на лозі — три галузки. На моїх очах лоза відцвіла, дала плоди, і визрів виноград. І ось я тримаю в руці чашу фа-

раона. Я взяв ягоди, вичавив сік у чашу й подав її фараонові.

Йосип замислився і раптом усе зрозумів.

Так і в тебе буває, дорога душе. Часом у Слові Божому ти зустрічаєш незрозуміле місце, довго розмірковуєш, і раптово тебе немов осяює. Той же Дух, Котрий дав тобі ясність, роз'яснив Йосипові сон в'язня:

— Три галузки — це три дні. І через три дні фараон змінить гнів на милість, поверне тебе на колишню посаду, і ти, як чашник, подаси йому чашу. Згадай про мене, коли тобі буде добре, замов за мене слівце перед фараоном і виведи мене з в'язниці.

Йосип розповів двом новим в'язням про те, як спочатку був проданий братами в Єгипет, а потім безневинно кинутий у в'язницю. Чоловіки повірили йому, і, поки перший обіцяв Йосипові золоті гори, другий, пекар, теж вирішив розповісти йому свій сон:

— На голові в мене стояло три плетених кошика. У верхньому з них була різна їжа для фараона, і птахи клювали з кошика пекарські вироби.

Як важко було Йосипові сказати чоловікові, який жив надією, що через три дні його повісять на дереві й птахи клюватимуть його тіло. Які схожі сни, але які різні їх тлумачення.

— Три кошики — це три останні дні, які ти проведеш у в'язниці, але ці дні стануть останніми і в твоєму житті, — сказав Йосип пекарю.

Як це нагадує слова Господа: «Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полишиться»¹⁰. Один повернеться до життя, щоб постати перед царем й отримати високу посаду. А другого піддадуть смерті. І все це відбудеться одного й того ж дня!

Люди плекають надію на вічне життя і лише перед смертю помічають, що помилялися й не будуть прийняті Царем. Дивись, дорога душе, щоб ти опинилася серед покликаних. Не зупиняйся, прямуй до наміченої мети, як апостол Павло! Молися, щоб тобі мати святість, без якої ніхто не побачить Господа¹¹!

Однак повернімося до Йосипа.

Його тлумачення снів було правильним. Третього дня фараон захотів улаштувати учту для слуг і згадав про чашника й пекаря, кинутих до в'язниці. Він переглянув обвинувачення проти них і велів обох звільнити. Одного привели до нього на учту в святковому вбранні, а з другого зірвали одяг і повели до шибениці. Яка доля спостигне нас, коли наш Цар рахуватиме Своїх слуг? То ж будемо пильнувати!

А чашник від радощів забув про свою обіцянку, дану Йосипові.

¹⁰ Мт. 24:40.

¹¹ Див. Євр. 12:14.

Два роки — сімсот тридцять днів — тягнулися для бідолашного в'язня повільно й одноманітно. У в'язниці юнак подорослішав. Його обличчя, позбавлене денного світла, стало блідим. Щетина вкрила щоки. Колишня врода без повітря й світла змарніла. Довго Йосип сподівався на визволення, вірячи обіцянкам чашника. Він продовжував сподіватися, але тижні й місяці минали в марному чеканні. І в'язня охопив глибокий смуток — не той смуток від Бога, якого ще ніхто не зміг уникнути, а той, що нагадує смертну тугу. Багато місяців було потрібно Йосипові, щоб подолати тяжку душевну скорботу, багато часу сплинуло, перш ніж він навчився казати: «І якщо уб'ють мене, буду надіятися на Нього». Але все-таки він зміг сказати: «Нехай буде Твоя воля!» Він сам віддав себе в жертву Господу, цілком підкоривши свою волю волі Божій. І на цьому Бог завершив його виховання.

Коли в Гефсиманському саду втретє пролунали слова: «Не Моя, а Твоя нехай станеться воля!»¹², тоді найважча боротьба залишилася позаду і з'явилася сила для хресної ноші, для здобуття найбільшої перемоги над гріхом і смертю.

¹² Лк. 22:42.

Золота посудина

Буття 41:1-44

Тієї ночі, коли Бог завершив виховання Йосипа, коли з останніми рештками власної волі в ньому померла колишня людина, тієї самої ночі фараонові наснився сон, дивний тим, що повторився двічі. Цей сон так подіяв на царя, що збентежився його дух. На ранок фараон велів слугам привести до нього всіх мудреців Єгипту та всіх ворожбитів, щоб вони розтлумачили його сон. Але серед них не знайшлося того, хто був би спроможний це зробити. Коли пригнічений фараон сидів за сніданком, оточений спантелченими придворними, його головний чашник раптом вигукнув: «О, я згадав про свої гріхи!» Звичайно, це були не колишні його гріхи перед фараоном. Настав час, і чашник згадав про Йосипа та про свою невдячність до нього. І чашник продовжив розповідь: «Коли цар розгнівався на мене й кинув разом із пекарем у в'язницю, нам обом тієї ночі наснилися дивні сни, але ніхто не міг їх розтлумачити. Ми були дуже засмучені. Але один ув'язнений єврей, сповнений Духом Божим, якому ми розповіли наші сни, розтлумачив їх так, як потім дійсно і сталося. Мене повернули на мою колишню посаду, а пекаря повісили».

Головний чашник, щоб догодити фараонові, точно описав Йосипа, наголосивши на його здібностях, і додав, що той безневинно мучиться в темниці. Придворні також умовляли свого повелителя привести незвичайного в'язня, щоб той заспокоїв бентежні думки царя. Фараон погодився й ніколи через це не жалкував. Він звелів привести Йосипа.

Як і кілька років тому, для Йосипа настав день, здавалось би, схожий на всі інші. Щасливий і задоволений, він зазвичай виконував свої обов'язки й намагався підбадьорити товаришів. Глибокий мир, віднайдений у важкій боротьбі, панував у його душі. Очі дивилися з любов'ю, і цей погляд освітлював увесь образ в'язня особливим світлом. Таким він вийшов до тих, котрі шукали його. Він почув, що має постати перед царем, щоб розтлумачити його сон. Раніше Йосип відчув би, мабуть, велику радість: нарешті з'явиться можливість розповісти про його справу, але сьогодні, цілком поклавшись на Божу волю, він спокійно чекав, як учинить із ним Бог. Він був удячний уже за те, що зміг помитися й підстригтися, що одержав новий чистий одяг, в якому мав постати перед фараоном.

Слуги, яким цар велів привести в'язня, були вражені, побачивши Йосипа. Він постав перед ними таким гарним і змужнілим, що вони ледве впізнали його. Тим часом фараон, не зволікаючи, скликав увесь двір і всіх мудреців Єгипту. Погляди всіх

присутніх було спрямовано на молодого чоловіка, що увійшов до залу. Побачивши Йосипа, фараон одразу відчув прихильність до нього й довірливо промовив:

— Я бачив сон і не знайшов, хто б міг його розтлумачити. Проте я чув, що ти можеш розтлумачити будь-який сон.

— Це не я, мій пане. Бог дасть відповідь на благо фараонові.

Зраділий від такої мудрої відповіді, цар почав розповідати свій сон:

— Мені наснилося, що я стояв на березі річки й бачив, як вийшли з води сім гладких, гарних корів і паслися на лузі. Потім я бачив, як із річки вийшли сім худих корів і з'їли сімох гладких, але й після цього залишилися такими ж худими, як раніше. І я прокинувся, а потім знову заснув, і в другому сні я бачив, як на одному стеблі спочатку виросло сім повних і важких колосків, а потім сім порожніх і тонких. І незабаром ці тонкі колоски поглинули всі повні. Я розповів цей сон ворожбитам, але вони не змогли його розтлумачити.

Закінчивши розповідь, цар запитливо подивився на Йосипа, і той сказав:

— Обидва сни означають одне й те саме. Бог говорить фараонові, що треба робити.

Усі, особливо цар, із подивом дивилися на Йосипа, коли той спокійно й упевнено заговорив про сім

років багатства й достатку в Єгипті, а потім про сім років голоду, які виснажать землю. А те, що сон повторився двічі, означає істинність слова Божого і шкоре його виконання.

Сон був розтлумачений, і, оскільки в Йосипа не питали порад, він міг би мовчати. Проте як любов може мовчати?! Як світлу не світити?! І Йосип продовжував говорити. В'язень дав царю та його оточенню пораду, заявивши, на їхній превеликий подив, що Бог послав сні фараонові для того, щоб завчасно було вжито заходів. А через те фараонові слід знайти розумну й мудру людину, яка обчислить урожаї і встановить за ними нагляд, а також накаже народові в роки достатку віддавати п'яту частину врожаю фараонові. Наглядачі будуть стежити за створенням запасів хліба в столиці та в усіх інших містах. Скрізь треба побудувати склади для зберігання врожаю перших семи років, щоб упродовж наступних семи неврожайних років ніхто в країні не голодував.

Цінну пораду дав Йосип! Фараон оглянув своїх слуг — нікому з них не спало на думку запропонувати таке. Усі вони відчули, що Сам Бог говорив вустами в'язня й послав його, щоб зберегти їм життя. Мова Йосипа всім сподобалася, з його пропозицією всі були згодні. Але фараон, упевнений, що Йосип — посланець Божий, пішов іще далі. Він сказав:

— Де ми знайдемо людину, в якій Дух Божий?

Усі були впевнені, що правителем, у руках якого життя й спасіння не тільки Єгипту, але й сусідніх країн, може стати лише людина, керована Духом Божим. О, як сучасному християнину має бути соромно перед тими язичниками та їхнім мудрим володарем!

Після невеликої наради, під час якої Йосип очікував, коли його знову відведуть до в'язниці, цар звернувся до нього й сказав у присутності всіх вельмож найважливіші в житті Йосипа слова:

— Через те, що Бог відкрив тобі все це, то не знайдеться в моїй країні іншого такого розумного й мудрого, як ти. Ти є та людина, яка мені потрібна. Своєю мудрістю й розважливістю ти врятуєш нашу країну від голодної смерті. Відтепер я тільки престолом буду вищим за тебе. Сьогодні я передаю тобі весь мій народ, і з цього дня без твого дозволу ніхто не поворухне ні рукою, ні ногою. Я не втручатимусь у твоє керування. Ставлю тебе над усією єгипетською землею. — І на підтвердження цих слів цар зняв зі своєї руки персня й надів його на палець Йосипа¹³.

Усі низько вклонялися Йосипові, коли його вели до царської гардеробної палати, де він назавжди зняв

¹³ Перстень із печаткою являв собою символ фактичної влади.

із себе одяг слуги. Його вбрали в пишні шати. І цар, надівши на ший Йосипа золотий ланцюжок, звелів везти нового правителя з великою пишністю в своїй другій колісниці. Попереду колісниці бігли оповісники й гукали до натовпу: «Уклоняйтесь! Їде правитель нашої землі! Уклоняйтесь!» І весь народ уклонявся Йосипу.

А як почувався Йосип? Він був молодий, обдарований, але він був не ангелом, а людиною, а в серці людини завжди є місце для погордливості. Але Йосип був щасливий тому, що він досяг шаноби тільки після того, як Бог завершив його виховання, коли в ньому повністю зникло особисте «я» і він підкорився Божій волі.

Якби це сталося раніше, хто знає, можливо, слава засліпила б його? Можливо, в оточенні фараона та його придворних він одвернувся б від живого Бога й став поклонятися божкам? Проте немає вихователя, ліпшого за Бога! У Нього був особливий план: спочатку старий Яків учив Йосипа, потім Бог допустив, щоб хлопчик був викрадений і пройшов школу страждань. Він допустив, щоб Йосип зазнав несправедливого ставлення, і йому довелося страждати. Коли ж Бог закінчив виховання Йосипа, він став схожим на золоту посудину, яка, ніби дзеркало, відбиває образ Творця.

Які характери формує Бог! Приси Його, дорога душе, щоб Він і тебе взяв у Свою школу і

чинив із тобою за Своєю волею, щоб ти позбулася егоїзму, пихатості й честолюбства, щоб через тебе прославився Бог. Йосип і в подальшому не підносився. Коли він сидів у царській колісниці і єгиптяни вклонялися йому, він із любов'ю вмістив цей народ у своєму серці й з молитвою готувався до виконання даного йому великого доручення. Йосип цілком підкорився Божій волі та Його водительству. У нових обставинах, коли Богові було бажано піднести Йосипа й зробити його правителем Єгипту, він знову повторив ті слова, які вже промовляв у в'язниці: «Нехай буде Твоя воля!»

Отже, Йосип став справжнім володарем! Слуга живого Бога керував язичницькою країною. На цій вершині він мав стояти наче світильник, світло якого видно звідусіль, і служити своєму Богові на очах усього народу. На Йосипа було спрямовано тисячі очей, одна-єдина похибка осоромила б справу Божу, якій він себе присвятив. Але воля Йосипа ніколи не суперечила волі Божій, а Його воля, котрій він підкорявся, завжди була благою. Світло Боже не згасало в Йосипі, і нога його не зачіпалася за камінь. Він до кінця залишався золотою посудиною, готовою до служіння Господу й добрим справам.

Благословенне життя

Буття 41:45-57

Зі своїм новим званням Йосип отримав і нове ім'я — Цофнат-Панеах. Це ім'я в Єгипті довгі роки вимовлялося з великою повагою й шанувалося понад інші. Молодий правитель був при дворі, був прийнятий у вищий світ. І в цей час Бог нагородив його незвіданим до цього щастям. Йосип покохав гарну дівчину, і їхнє кохання виявилось взаємним. Він попросив у царя її руки, і той віддав йому за дружину Оснату, дочку Потіфера, жерця Ону. Як винагорода за минулі випробування Йосипові випало щастя стати чоловіком доброї жінки, яка щиро покохала його і яку він привів до пізнання справжнього Бога. Вони разом почали служити Господу, Котрий вів Йосипа такими дивовижними шляхами. Це було щасливе подружжя.

Отже, ставши правителем Єгипту, Йосип узявся за справу з умінням і прозірливістю, яких він набув у домі Потіфара та в царській в'язниці. Він вирушив у поїздку по Єгипту, і в усьому він мав успіх. Йосип перевірив стан ґрунту в Єгипті, добрав гідних чиновників і переконав народ добровільно здавати державі протягом семи років п'яту частину свого врожаю фараонові, а декотрі запасали збіжжя й для себе. І це було розумно.

За минулі роки засіки були наповнені такою великою кількістю збіжжя, що важко було підрахувати всі запаси. Коли за розпорядженням Йосипа заповнювалися нові зерносховища в землі Гошен, він не підозрював, що це збіжжя врятує від загибелі його батька, братів та всю його родину. Дорога душе, якщо ти сумлінно виконуєш обов'язки, покладені на тебе Богом, то можеш бути впевнена, що й твоїм рідним це буде на благословення.

А що могло статися з величезними врожаями хліба в Єгипті, якби Бог свого часу не послав туди Йосипа? Чужоземні й місцеві купці скупили б за безцінь у землеробів зерно й вивезли його за межі країни. Звичайно, окремі люди могли б на цьому нажитися, але державна скарбниця не поповнилась би.

Так минуло сім благословенних років, які для Йосипа були особливо знаменними й щасливими. Він став батьком двох синів. Удячність за це земне щастя ще більше наблизила його до Господа. Про це свідчать імена, які Йосип дав сином. Свого первістка він назвав Манасією, тому що, завдяки Господу, забув свої нещастя. Що ж забув Йосип? Принизливе рабство та в'язницю, а також пекучу тугу за батьківщиною та близькими, яка так мучила його. Ні, він не забув батька і, незважаючи на свою високу посаду, не переставав любити батьківщину. Він лише переборов тугу серця, яку в наш час кожному місіонерові-трудівнику доводиться долати на

чужині. Він навчився уживатися в те становище, яке визначив для нього Бог. Про те, якою великою була туга в серці Йосипа, можна зробити висновок із того, що йому, правителю, щасливій людині й царському улюбленцю, який поринув у роботу, знадобилося більше як два роки, щоб подолати тугу за батьківщиною. Коли народився його перший син і батьківщина його дружини стала батьківщиною його первістка, Йосип полюбив Єгипет, наче колиску свого сина. Так, мабуть, і Господь Бог, Творець світу, любив Своє творіння. Але і Йому наша бідна Земля стала найдорожчою в усьому Всесвіті на той час, коли на ній з'явився Ісус із Назарета.

Другому своєму синові, який народився наприкінці благословених семи років, Йосип дав ім'я Єфрем, тому що Бог зробив його плідним у землі страждання. Йосип на той час був уже багатою й шанованою людиною, але, як і раніше, залишався покірливим і дякував за все тільки Богові.

Сім років достатку в Єгипті минули швидко, як і все в цьому світі. У всіх сусідніх землях почався голод, лише в Єгипті був хліб. Коли до єгиптян доходили чутки про біду в сусідів і вони бачили свої безплідні лани, з якою вдячністю вони вимовляли ім'я Йосипа! З якою повагою приймав його сам фараон! І цар, і народ вбачали в Йосипові захисника й рятувальника країни. Два роки потому в єгиптян закінчилися запаси зерна, і народ, вважаючи,

що в засіках достатньо хліба, став просити його в фараона. Але той казав:

— Ідіть до Йосипа і робіть усе, що він вам каже.

Народ звернувся до Йосипа, і він розкрив житниці й став продавати хліб єгиптянам. Дивна річ! У кожному місті були зерносклади й наглядачі, яких було поставлено, щоб забезпечити городян хлібом. Але народ ходив по допомогу далеко, хоча вона була зовсім поруч. Саме так Бог неба й землі поставив над усіма Свого Небесного Йосипа й віддав усе в Його руки. Багато таких, що намагаються обійти цього Йосипа й прийти прямо до Бога. Але їхні намагання даремні. Треба йти до Ісуса. Отець Небесний не дозволяє обходити Свого Сина. Хтось блукає далеко, в пошуках угамування духовного голоду, у той час як єдиний їхній Спаситель близько! Народ голодував, попри великі запаси зерна, доки Йосип не відчинив житниці. Так і в наші дні страждають і гинуть від духовного голоду цілі народи, попри те, що Біблія містить багатий запас духовної їжі й хліба життя! Але яка користь від житниці, коли до неї бракує ключів? І ключа до Біблії тобі може дати лише Ісус. Тільки коли Син Божий відчинить цю скарбницю, твій голод буде вгамовано. Він каже: «Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він»¹⁴.

¹⁴ Ів. 6:35.

Тільки-но житниці було відчинено і єгиптяни наситилися, радісна звістка про це поширилася за межами країни, і жителі всіх земель стали приходити до Йосипа, щоб купити зерна. Якщо Спаситель угамував твій голод, розкажи про це іншим. Ти побачиш, що незабаром інші голодні також прийдуть до Небесного Йосипа. І Він відчинить перед ними невичерпні багатства Своєї милості.

Сон, який справдився

Буття 42:1-24

Залишмо ненадовго Йосипа й перенесімося на його прекрасну батьківщину, до Якова та його синів. Як і скрізь, тут настав голод. Із жахом стежила родина Якова, як зменшувалися їхні запаси збіжжя.

— Чого ви чекаєте? — звернувся Яків до синів. — Я чув, що в Єгипті можна купити зерна. Шлях далекий, але нам нічого не залишається, як вирушити туди по зерно, інакше ми помremo з голоду.

Десятеро чоловіків, які не наважилися послати по хліб слуг, боячись за долю своїх дружин та дітей, самі вирушили в Єгипет. Вони йшли тим же шляхом, яким колись ішов Йосип із караваном ізмаїльтян. Але він не збирався нічого купувати, а сам був товаром, призначеним для продажу.

Шлях був довгий. У синів Якова було достатньо часу, щоб згадати свого нещасного брата, проданого в рабство. Батько не дозволив їм узяти з собою Веніямина, сказавши: «Аби не сталося з ним лиха». Це нагадало братам про Йосипа. Шляхом Рувим, мабуть, думав: «Тут, на чужині, страждає в неволі мій брат, котрого я не зміг звільнити. Якби він був живий, я викупив би його!»

Нарешті сини Якова дійшли до столиці Єгипту. Вони зупинилися в просторому караван-сараї, де могли нагодувати й напоїти своїх верблюдів, відпочити після довгого, стомливого шляху, а також дізнатися про ціни на зерно й запитати, де його продають. Брати взяли провідника, який повів їх до зерносховища. Дорогою він повідомив їх, що зараз сам правитель продає зерно й встановлює на нього ціну. Про його присутність можна було здогадатися, оскільки охорона стежила за порядком біля входу. Усередину заходили люди в несхожому одязі, це були посланці різних народів, які розмовляли різними мовами, і ніхто з них не виходив із порожніми руками. Усі йшли радісні й задоволені.

Бадьоро переступивши поріг сховища, сини Якова одразу опинилися перед людиною, про яку все місто говорило з великою повагою, до якої поспішали купецькі каравани з різних країн. Брати стали перед ним на коліна, на знак поваги схилилися до землі. Тому вони не побачили, як зблід молодий

правитель Єгипту. Сон Йосипа справдився. Він знову побачив своїх братів. Ті, котрих він на колінах даремно благав про помилування, лежали тепер перед ним, смиренно просячи продати їм хліба. Які почуття переповнювали серце Йосипа? На мить він згадав про страждання, яких йому довелося зазнати через братів.

Брати не впізнали його, а Йосип вирішив їх випробувати, щоб дізнатися, чи змінилися вони за роки розлуки і чи зробив Господь із них нових людей, вірних Йому в служінні.

Він звелів їм підвестися з колін.

— Звідки й навіщо ви прийшли? — суворо запитав він.

— Із землі ханаанської, щоб купити збіжжя, — відповіли вони злякано й ще нижче схилилися перед ним.

Йосип тепер був упевнений, що це його брати. Справдився сон, який наснився йому ще в юності. Тепер їхнім «снопам» довелося схилитися перед його «снопом», адже вони прийшли просити в нього хліба. «Дивіться, сновидець наш іде!» — пригадалися йому слова братів та їхні звинувачення, начебто він прийшов до них вивідати щось. Він знав, що вони казали правду, проте хай і вони відчують, як боляче бути несправедливо звинуваченим і не мати можливості виправдатися.

— Та ви злодії й прийшли на наші лани, — промовив він іще суворіше, на превеликий подив слуг

та охоронців, які ніколи не бачили свого господаря таким суворим. Але якщо він казав, що ці люди задумали недобре, значить, так воно й було. Адже Йосип здатен бачите потаємне. У грізних поглядах слуг перелякані сини Якова прочитали несхвалення, а тому поквапилися пояснити, що вони діти однієї людини — тобто рідні брати — і ніколи не були злодіями. Однак Йосип наполягав на своєму.

Як їм довести свою невинність перед цією людиною?! Вони знову й знову повторювали, що вони діти одного батька, що їх усього дванадцяттеро братів, але один, молодший, залишився вдома з батьком, а другого вже давно немає з ними. Відповіддю на їхні слова було суворе: «Ви злодії! Та я вас перевірю! Присягаюся життям фараона, я не відпущу вас, доки не приведете сюди вашого молодшого брата. Нехай один із вас піде по нього, а інших я візьму під варту, поки не з'ясується, правду ви сказали чи ні. І якщо ви збрехали, то, присягаюся життям фараона, ви — злодії». Після своєї короткої промови Йосип подав знак рукою — і переляканих братів повели до в'язниці. Через те, що вони не ходили в світлі Божому, то не могли надіятися на Його допомогу, хоча й не відчували за собою провини. Який жах, яке горе спіткало їх! Таке ж, як колись обрушилося на Йосипа через їхній злий замір.

Вони уявили собі своїх знедолених дружин, дітей і старого батька. Якщо вони не вийдуть із в'язниці,

то всі їхні рідні помруть із голоду. По правді, біда багатьох навчила молитися: страх нерідко приводить до каюття. У ті жахливі три дні й три ночі ув'язнені брати не раз молилися про прощення. Вони усвідомили, що те, що з ними сталося, — це покарання за гріх. Хоча тепер брати були невинні, вони зрозуміли, що це Бог карає їх. Від гріховного сну вони пробуджувалися до нового життя, і ці дні стали для них найблагодословеннішими. Коли випробування закінчилося, брати, вже покірливі, по-стали перед Йосипом. Вони не знали, що на них чекало, і трепетали перед суворим виконавцем Божого суду, за якого вони по праву приймали правителя Єгипту.

Йосипові нелегко було ув'язнити братів. Його мучила думка про батька та рідних, котрі там, на батьківщині, потерпали від голоду. Але Дух Божий велів Йосипові привести братів до усвідомлення гріха через покарання. І Йосип оголосив вирок: «Бог підказав мені, як учинити з вами. Якщо ви чесні люди, то залишіть тут одного з вас, а самі відвезіть хліб своїм голодуючим родинам і приведіть до мене вашого молодшого брата».

Страх перед покаранням примусив братів усвідомити те, що сталося. Вони заговорили про скоєний ними колись гріх: «Ми покарані за нашого брата. Ми бачили його страждання й чули, як він благав нас, але не зглянулися на нього. За це й спіткало нас

таке нещастя». Рувим сказав: «Чи не казав я вам, щоб не брали гріха на душу? Але ви не послухалися. От за кров брата й покарано нас».

О, як боляче було Йосипові чути їхні взаємні докори! Він вийшов за двері й заплакав. А брати думали, що правитель Єгипту не розуміє їхньої мови... Однак каяття синів Якова було неповним, через те що вони перекладали провину один на одного. І Йосип продовжив жорстоке випробування.

Доки ти, дорога душе, в годину каяття, коли Бог тобі показує твої гріхи, не готова взяти на себе всю відповідальність, а перекладаєш провину на інших, Небесний Йосип не може порадувати тебе благою звісткою про прощення.

Нелегко було братам розставатися з Симеоном, якого Йосип вирішив залишити в Єгипті, аж поки вони повернуться.

Сумне повернення

Буття 42:35-38

У дорозі брати порозв'язували свої лантухи й несподівано для себе побачили в них не тільки куплене зерно, але й сплачені за нього гроші. Очевидно, Йосип хотів, щоб вони добре поміркували про пережите в Єгипті, й повернув їм гроші. Крім того, він не хотів брати платню за зерно

з рідних йому людей. Якщо вони прийшли до нього, то мусили задарма прийняти від нього все — добре й недобре. Так і ти, дорога душе, повинна з вдячністю приймати з рук твого Небесного Йосипа як випробування, так і дари.

Повернення синів Якова чекали вдома з нетерпінням. Ніхто з рідних не припускав, що хтось із братів може не повернутися. У родинах, чиї батьки привезли хліб, панувала радість, а в домі Симеона був плач. Усі запитували в тих, хто повернувся, чим Симеон завинив, чому таке лихо спіткало їх. І брати розповіли про все, що сталося в Єгипті. Про одне лише змовчали — про те, що самі винуваті, що брат зазнав покарання за їхній гріх. Вони думали: «Ми знаємо, за що нас спостигло Боже покарання. І ніхто, крім нас, не повинен про це знати». Яків казав їм із докором: «Ви взяли від мене Йосипа й Симеона. А тепер і Веніямина хочете забрати? Як мені пережити все це?!» Якби не відчували брати своєї провини, то вони могли б сказати для свого виправдання: «Не звинувачуй нас даремно, батьку. Ми не могли врятувати Йосипа від хижого звіра й не могли відговорити жорстокого правителя Єгипту, який вимагає привести до нього Веніямина». Але брати мовчали. Один Рувим, бажаючи загладити провину, звернувся до батька: «Якщо я не приведу до тебе Веніямина, убий двох моїх синів. Відпусти зі мною Веніямина, і я повернуся до тебе разом із

ним». Але батько не прийняв Рувимової пропозиції. Будь-кому з синів Яків довіряв більше, аніж йому. Якщо він комусь і міг віддати свого Венямина, то Рувимові в останню чергу. Яків сказав: «Не відпущу Венямина з вами. Після смерті Йосипа він один може мене втішити. Якщо в дорозі з ним станеться лихо, то моє серце не витримає і я помру від горя». Яків сказав своє останнє слово, він вирішив пожертвувати Симеоном, щоб не втратити Венямина.

Однак ти, Якове, не зможеш змінити Божий план. Твій молодший син повинен обов'язково вирушити в Єгипет, щоб звільнити старшого. Накреслене Богом неодмінно здійсниться.

Знову в Єгипет

Буття 43

Незважаючи на велику ошадливість та сувору економію, привезеного зерна вистачило ненадовго. Якову довелося знову виряджати синів до Єгипту. Він дав їм грошей на дорогу й звелів відвезти єгипетському правителю найкращі дари своєї землі: мед, бальзам, ладан, прянощі, фісташки й мигдаль, які в ті голодні роки були дорогоцінним дарунком. Яків надіслав найкраще з того, що в нього залишилося. Можливо, цим він

хотів пом'якшити гнів правителя, як колись гнів свого брата Ісава¹⁵.

І все-таки єдину умову, поставлену Йосипом, він не хотів виконати. Батько не міг розлучитися з любим сином, хоча правитель Єгипту обіцяв, що відпустить Симеона й забезпечить збіжжям усю родину Якова, якщо до нього приведуть Веніямина. Якщо ти, дорога душе, хочеш залишити собі те, чого потребує від тебе Господь Ісус, то дарма намагаєшся зблизитися з Ним. Якщо ти пожертвуєш для Нього найдорожчим, то отримаєш повноту духовних дарів. З їхньою допомогою ти зможеш вивільнити з єгипетського рабства не тільки одного змученого брата!

Довго Яків не погоджувався відпустити Веніямина, але Юда його умовляв: «Якби ми не зволікали, то вже двічі сходили б в Єгипет». І батько врешті-решт поступився. Ах це зволікання! Чим більше ти зволікаєш, дорога душе, й не віддаєш свого Веніямина, тим довше ти залишаєш інших у голоді та нужді. Яків усім серцем звернувся до Господа і лише після цього повірив, що обидва його сини повернуться. Ця віра надала йому сили, і він терпляче чекав їхнього повернення.

Друга подорож братів Йосипа відрізнялася від першої. Під час першої вони не знали, що їх очіку-

¹⁵ Див. Бут. 32:13-16.

вало в Єгипті, і думали тільки про хліб. Тепер вони знали, що зустрінуть там суворого правителя, виконавця Божого суду. Вони думали про Симеона, чи пощастить його звільнити, і про Веніямина, котрого теж потрібно було повернути батькові.

Коли змучені сини Якова постали перед Йосипом, він не подивився в їхній бік, не відповів на їхні поклони. Його цікавило одне: чи виконали вони поставлену ним умову — привели вони Веніямина чи ні. Дорога душе, якщо ти хочеш наблизитися до Господа Ісуса, то Він теж подивиться, чи принесла ти Йому в жертву свого Веніямина.

Єгипетський правитель приділив мало уваги нещасним синам Якова. Можливо, вони прийшли до нього в той момент, коли він був зайнятий. Адже на Йосипа було покладено великий і священний обов'язок — піклуватися про людей. Від його прозорливості й сумлінності залежало життя багатьох людей. У той час Йосипові треба було цілком присвятити себе великій місії хлібодара й захисника людей. Каравани приходили один за одним, і незмірні, здавалось би, запаси збіжжя почали зменшуватися. Тепер слід було особливо берегти хліб і піклуватися насамперед про забезпечення Єгипту, в якому досі часу голод іще не відчувався. Тільки одна вільна година залишалася в Йосипа під час обіду, і він присвятив її братам. Незважаючи на невідкладні справи, Йосип не забув про них. Він

наказав слугам приготувати для в'язнів обід у своєму домі. Приклад Йосипових слуг гідний наслідування. Вони не запитували, чому саме ці чоловіки, один із котрих до того ж сидів у в'язниці, удостоїлися сидіти за одним столом з їхнім шановним паном. Слуги без зайвих запитань виконували повеління. Такі слуги, котрі, не запитуючи, безсуперечно виконують Його повеління, потрібні й нашому Господеві Ісусу. Тобі не потрібно все розуміти. Вір тільки, що твій Господь відповідає за Свої повеління і що їх виконання буде тобі на добро. Вір і будь слухняним!

Синів Якова приголомшила звістка про те, що їх ведуть у дім Йосипа. Знаючи, що на щось добре не заслуговують, вони дуже злякалися.

«Навіщо нас туди поведуть? — думали вони. — Мабуть, через гроші...» Щоб розвіяти свої сумніви, вони звернулися до управителя Йосипа й пояснили йому, що привезли з іншими грошима й ті, котрі знайшли в своїх лантухах минулого разу. Він їм відповів: «Заспокойтеся, я отримав ваші гроші». Тепер вони зовсім нічого не розуміли. Перед ними розчинилися двері чудового дому Йосипа. Широкими світлими сходами слуги проводили їх у такий розкішний зал, який їм, звичайним пастухам, й уві сні не снився. У домі панували спокій і порядок. Жодний слуга не стояв без діла, кожен спокійно виконував свою роботу. Ніхто нікого не підганяв,

усі працювали злагоджено, не заважаючи одне одному. Сини Якова відчули, що тут панують мир, щастя й Боже благословення. А коли управитель привів до них Симеона, вже ніщо не могло затьмарити радість їхньої зустрічі! Брати міцно обійнялися й заплакали!

Потім слуги Йосипа принесли їм воду для миття ніг, напоїли й нагодували їхніх верблюдів, а самих їх запросили до столу. Брати вже не зі страхом, а з удячністю приготувалися вручити правителю Єгипту дарунки від батька.

Нарешті Йосип закінчив справи й прийшов додому. Але як змінилося його обличчя! Воно сяло від радості й любові. З удячністю, низько вклонившись, він прийняв батьківські дарунки й сердечно розпитав братів про його здоров'я. Озирнувшись, Йосип побачив Веніямина, і серце його радісно закалатало. Він ледве стримався, щоб не обійняти свого молодшого брата, але час для цього ще не настав. «Чи це ваш молодший брат, про якого ви мені розповідали і по якого я вас посилав?» — запитав Йосип, приховуючи хвилювання, і, не дочекавшись відповіді, благословив улюбленця Ізраїля: «Нехай буде милість Божа з тобою, сину мій!» Не в змозі більше стримувати своїх почуттів, він квапливо вийшов і заплакав. Через деякий час, заспокоєний і врівноважений, він уже сидів із братами за столом, нічим не виказуючи себе.

Синів Якова здивувало запрошення на обід у дім Йосипа. Але ще більше вони здивувалися, коли їх розсадили за віком, кожного на своє місце. У Небесного Йосипа також кожній вірній душі приготоване місце, і вона займе його. Погляньмо на Йосипа, який сидить із братами за столом. Він нагадує нам Того, Хто перед прощанням Своїм сказав: «Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму. Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки сповниться в Божому Царстві вона»¹⁶.

Серця братів переповнювала радість. Щасливі та вдячні, вони попрощалися з Йосипом, вважаючи, що це був кінець дивовижних шляхів Божих, пройдених ними в Єгипті.

Останнє випробування

Буття 44

І ось вони на шляху додому! Як раділи брати Йосипа, що все так добре обернулося! Можливо, вони надіялися, що голодні часи незабаром закінчатся і вони більше ніколи не підуть у Єгипет. Яка омана! Голод лютував лише третій рік, а мав тривати сім років. І за планом Божим родині Якова було призначено жити в Єгипті.

¹⁶ Лк. 22:15,16.

Дорога душе, якими гарними часто здаються тобі особисті твої думки й плани! І яка ти незадоволена, якщо вони не здійснюються! Проте якби здійснилися твої плани, а не Божі, це не було б тобі на користь.

Сини Якова пішли. А Йосипа ніби підмінили. Як могла ця бездоганна людина з твердим характером так повестися зі своєю власною родиною?! Він велів догнати братів. Мабуть, і його слугам це здалося дуже дивним. Спочатку Йосип наказав слугам покласти срібну чашу в лантух Веніямина, а потім розпорядився наздогнати й привести назад цих зовсім невинних людей, звинувачених у крадіжці.

Коли управитель Йосипа наздогнав братів і запитав: «Навіщо ви заплатили злом за добро?», вони дуже образилися: «Якщо ми принесли назад гроші, які знайшли в наших лантухах, то як ми могли з дому твого господаря вкрасти срібло чи золото? — і з цілковитою впевненістю в своїй невинності додали: — У кого з нас знайдеться чаша, тому смерть, а всі інші твоєму панові будуть рабами». Управитель добре знав, що знайде чашу, тому пом'якшив покарання, яке вони самі собі визначили: «У кого знайдеться чаша, той буде моїм рабом, а всі інші невинні». Почали обшукувати лантухи. Десять уже було оглянуто. Чесність братів була очевидною, а за Венямина вони ручалися і тому обурювалися,

що їх підозрюють у крадіжці. Дійшла черга до одинадцятого лантуха. Веніямин сам його розв'язав і, ніби уражений блискавкою, відсахнувся. Очі його розширилися, обличчя сполотніло, з грудей вирвався крик жаху. Що там блиснуло в лантуху? Срібло?! В його лантуху дійсно виявився срібна чаша! Брати вжахнулися. Вони, як і сам Веніямин, знали, що він невинний. Розідравши у відчаї на собі одежу, вони повернулися в місто, вирішивши краще вмерти або назавжди залишитися в цій жахливій країні, ніж повернутися в Ханаан і бачити горе батька. Учетверте вони стояли, точніше, лежали ниць, перед Йосипом. Бідолашний Веніямин!

— Що ж ви накоїли? — запитав Йосип.

Веніямин знав, що він ні в чому не винний. Та й інші брати теж не відчували за собою провини. Але вони пам'ятали, що колись відняли в батька Йосипа, світло його очей, і таким чином прирекли брата на погибель. Тепер вони лицем в лице зіткнулися зі своїм гріхом і в дзеркалі істини побачили жахливу картину. Таке видовище нікому з них не завдало шкоди. На запитання Йосипа в них не знайшлося відповіді, тому що вони вже не намагалися себе виправдати. Вони зрозуміли, що їх спостигло покарання за гріх і що їм немає спасіння. Гордовитість і самовпевненість братів було зламано. Юда заговорив після довгого мовчання:

— Що ми можемо сказати нашому панові для свого виправдання? Бог знайшов неправду твоїх рабів. Тепер і ми, і той, у чиєму лантуху знайшлася чаша, твої раби.

Хоча відповідь Юди, яка мала смиренне визнання провини, була щирою, вона ще видавала частку образи ураженої гордості, і тому Йосип нею не задовольнився. Саме так, як Господь Ісус незадоволений, коли всілякі страждання й випробування привели тебе лише до того, що ти в глухому відчаї готовий підкоритися волі Божій. Йосип хотів пробудити своїх братів від духовної сплячки та переконатися в їхній братерській любові.

— Ні, я цього не зроблю, — відказав Йосип. — Той, у кого знайшлася чаша, буде мені за раба, а ви підете з миром до вашого батька.

Він ледве не додав: «Ви й після того, коли кинули мене в яму, цілком спокійно їли хліб і мирно повернулися додому до засмученого батька. Тож ідіть і тепер до нього з миром». Але брати стали вже іншими! Тепер вони не могли з легким серцем прийти до Якова й байдуже дивитися на його горе. Ні, навіть заради свого життя й волі! Їхній егоїзм було переможено, як раніше було зламано погордливість. Ставши перед Йосипом, Юда нагадав йому про обіцянку, дану під час першої зустрічі. Він розповів про тугу батька, про його любов до Веніямина, підкреслюючи, що він аніскільки не

зздриць молодшому братові. І через те що Юда постійно думав про свій гріх перед Йосипом, він не зміг промовчати й назвав ім'я свого брата. Він уже не був тим брехуном, який колись послав Якову закривавлений одяг його сина й жодним словом не обмовився, що Йосипа не роздерли хижаки. Він сказав:

— Ти хотів, щоб ми привели до тебе Веніямина. Тепер ми не можемо без нього повернутися додому, особливо я, тому що обіцяв батькові, що все життя буду нести тягар провини, якщо не приведу Веніямина назад. Як я можу без нього з'явитися до батька й дивитися на його горе?! Ліпше я стану добровільною жертвою заради щастя мого батька й життя брата! Будь ласка, відпусти Веніямина додому; я замість нього буду твоїм рабом!

У той момент, коли Юда наважився заради батька й брата поступитися своєю батьківщиною, родиною, домівкою, своєю волею й стати рабом, він в очах Бога та Йосипа став новою людиною. Із цього часу він удостоївся честі бути прабатьком Того Примирителя, Котрому підкоряються народи, тобто Сина Божого, Який відкинув Самого Себе й прийняв образ раба, щоб віддати життя за засуджених на смерть Своїх братів, за їхнє вічне спасіння.

Урочистий момент

Буття 45:1-20

Дорога душе, цей розділ, ніби дзеркало, відбиває ту пророковану подію, котра одного разу відбудеться і вразить увесь людський рід. Йосип не міг більше стримувати своєї радості, коли побачив, як змінився Юда та інші брати, і він наказав усім слугам вийти.

Того урочистого моменту свідки були зайвими. Наказ Йосипа було виконано, і він залишився наодинці зі своїми братами, щоб відкритися їм. Заридавши, він простяг до них руки й вигукнув так голосно, що почули навіть слуги фараона, які стояли за дверима.

— Я Йосип, ваш брат, котрого ви продали в Єгипет. Чи живий ще мій батько? — зі слізьми говорив він, але відповіді не було: від подиву сини Якова втратили дар мови. — Підійдіть до мене! — покликав він.

Вони мовчки підкорилися, не зводячи очей зі шляхетного обличчя й величної постави Йосипа. Брати повірили йому вже тому, що він без перекладача розмовляв із ними їхньою рідною мовою. Вони стояли ніби оглушені громом.

— Я Йосип, ваш брат, котрого ви продали в Єгипет. Подивіться на мене уважно!

Так, це був він! Тепер вони впізнали його. Біль та каяття відбилися на їхніх обличчях, а Йосип почав їх утішати:

— А тепер не сумуйте й не жалкуйте про те, що продали мене в Єгипет. Бог привів мене сюди для збереження вашого життя. Уже два роки по землі ходить голод, але ще п'ять років не буде ні сівби, ні жнив. Не ви, а Бог заздалегідь послав мене сюди, щоб залишити вас на землі й зберегти вам життя. Він і поставив мене володарем усього Єгипту. Ідіть скоріше до мого батька й перекажіть, що Бог зробив його сина володарем і що я прошу батька прийти до мене, не зволікаючи, і жити в землі Гошен поруч зі мною. Я прогoduю його самого, його синів та онуків, худобу, тому що голод триватиме ще п'ять років. Щоб не зубожіли ні він, ні його дім, ні всі, хто коло нього, приведіть його скоріше сюди. Скажіть, що ви мене бачили й розмовляли зі мною. Розкажіть батькові про мою славу в Єгипті та все, про що довідалися.

І він притис до свого серця Веніямина, і вони обидва розплакалися. А потім Йосип обіймав братів, цілував їх і запевняв у своїй любові й прощенні. Тепло його любові розтопила останній лід заціпеніння в серцях братів. Тепер вони відверто зізнавалися в своєму гріху й зі сльозами просили прощення.

Тим часом до фараона дійшли чутки, що тут перебувають брати Йосипа. На знак визнання заслуг свого правителя цар і придворні виказали їм шану й

сердечно прийняли їх. Цар велів покликати свого улюбленця і, дізнавшись, що вся його родина хоче оселитися в Єгипті, сказав, щоб брати привезли свого батька, і звелів відрядити колісниці для їхніх дружин та дітей. І сказав, щоб ті не брали з собою старе хатнє начиння, бо в єгипетській землі він дасть їм усе нове. Заради Йосипа всій родині його було обіцяно все найкраще.

Ця історія перегукується з історією іншого Йосипа, Котрого брати не тільки продали в рабство, але й прирекли на хресну смерть. Свої зреклися Його й донині не хочуть Його знати. Але настане час, коли Цей Йосип у славі прийде знову, і тоді родина Його збереться навколо Нього. Увесь всесвіт здригнеться, коли пролунають Його слова: «Дивитися будуть на Того, Кого прокололи... і всі племена землі будуть плакати за Ним»¹⁷.

І тоді наш Небесний Йосип, Ісус, нарешті буде впізнаний і визнаний Своїм народом, і Він виявить до нього Свою велику любов. Через хресну смерть Бог дав Своему Синові ключі до всіх скарбів, зробив Його Спасителем неба та землі й володарем у Царстві Божому.

Усе приготовано. Він прийде, коли ізраїльський народ з усіх куточків землі збереться в одному місці. Він жадає обійняти подібних до Веняміна, тобто тих з єврейського народу, котрі Його любили, чека-

¹⁷ Ів. 19:37; Об'явл. 1:7.

ли й намагалися запалити любов до Нього в серцях решти братів.

Він прийде! Де ти тоді будеш, дорога душе? Чи будеш ти серед друзів Нареченого¹⁸, які разом із Ним радітимуть? «Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую»¹⁹, — сказав Він. Люби та слухайся Його, тоді ти радітимеш разом із Батьком Небесним славі Сина Людського, заради заслуг Котрого буде помилуваний весь дім Якова. Слава Тобі, Господи Боже Саваоте, за таке рішення! Алілуя!

Радісна звістка

Буття 45:21-28

Йосип вирядив своїх братів у путь, щедро обдарував їх, дав їм колісниці та слуг. Кожний одержав новий одяг, а Веніямину він дав триста срібняків і п'ять перемін одягу. Своєму батькові Йосип послав багато дорогих дарунків, щоб той повірив, що його син дійсно володар у Єгипті. Прощаючись із братами, Йосип попросив їх не сваритися в дорозі. Вони могли або позаздрити Веніяминові, або почати суперечку про те, хто більше винуватий перед Йосипом.

¹⁸ Наречений — біблійний образ Христа.

¹⁹ Ів. 15:14.

Важко висловити радість синів Якова, які поверталися додому живі й здорові. Залишивши дарунки біля намету батька, вони кинулися до нього і наперебій радісно вигукували: «Йосип живий і тепер володарює над усією єгипетською землею!» Ця звістка такою мірою подіяла на Якова, що він ледве не знепритомнів. Він ніяк не міг повірити в цю несподівану звістку. Коли батько трохи отямився, сини передали йому слова Йосипа. Вони зізналися батькові, хто винний у тому, що Йосип потрапив в Єгипет, і сказали, що все пережите ними було покаранням Божим і випробуванням, які Господь послав їм через Йосипа. Потім вони вивели батька з намету й показали йому єгипетські колісниці та багаті дарунки.

Доказів було достатньо. Серце Якова ожило. Він побачив, як чудесно Господь винагородив його за те, що він переборов свій страх і відпустив Веніямина. За це йому повернено Йосипа, і, крім того, Веніямин був із ними, і Симеон стояв поруч. І сказав Яків:

— Досить, якщо мій син Йосип живий, то, поки я не вмер, піду до нього.

Дорога душе! Чи повною буде твоя радість, коли ти побачиш Ісуса? Лише тоді ти не помреш, а будеш жити, як Яків, котрий не помер, а ще сімнадцять років жив у щасті, шані й любові поруч зі своїм улюбленим сином Йосипом. Рівно стільки років було потрібно Господу для здійснення Свого чудесного задуму.

На шляху до Йосипа

Буття 46

І Яків вирушив у путь, узявши все, що в нього було. Але перш ніж залишити Ханаан, де він надіявся, як Авраам та Ісак, завершити своє життя, Яків ще раз відвідав Беер-Шеву, те пам'ятне місце, де Авраам посадив дерева й побудував жертовника. Там він од чистого серця приніс жертву подяки живому Богові, Котрий був із ним у Ханаані й Котрого він попросив бути з ним у далекому язичницькому Єгипті. Бог знав, як важко було Якову залишати ці святі місця. Уночі Господь явився йому, щоб заспокоїти й завірити в тому, що цей крок — Його воля і що Він не покине Якова і в Єгипті. І сказав Бог: «Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом»²⁰. Начебо Бог хотів сказати Якову, щоб той не жалкував, залишаючи ці місця, адже Він присутній усюди в цьому світі. А ще Бог сказав Якову: «Я піду з тобою в Єгипет і введу тебе назад. Йосип своєю рукою закриє твої очі». Яка чудова обітниця!

Дорога душе, якщо ти слухняно виконуєш Божу волю, не бійся! Господь Ісус піде з тобою навіть най-

²⁰ Бут. 46:3.

темнішої ночі й урешті-решт перетворить усе на радість і благословення.

Отже, Яків з усією своєю родиною, яка налічувала шістдесят шість осіб, вирушила до Єгипту. За задумом великого й святого Бога вони пішли назустріч новому життю. Юда вів караван. Наблизившись до столиці Єгипту, Яків послав Юду вперед сповістити Йосипа про їхнє прибуття. Радістю сповнилося серце Йосипа, який з нетерпінням очікував цієї звістки. Він одразу ж поспішив назустріч батькові та всій родині.

Яків і Йосип обіймали один одного й плакали. Важко описати словами зустріч батька з улюбленим сином після довгої розлуки. Яків почувався, ніби переможець, котрий повернувся з поля битви після всього, що пережив. Яка це була радісна зустріч! Таку ж радість, ти, дорога душе, відчуєш, коли підеш назустріч Сину Божому, а хто-небудь із Його війська повідає Йому про це.

Справдилися всі бажання Якова в цьому земному житті. Серце його заспокоїлося, коли він побачив Йосипа живим.

Йосип поспішив сповістити фараона про прибуття своєї родини. Інакше відбуватиметься зустріч Небесного Йосипа зі Своїми. Цар неба й землі, Господь Саваот, Сам поспішатиме зустріти Наречену²¹

²¹ Наречена — біблійний образ Церкви.

Його любого Сина й притиснути її до Своїх грудей. І ти, дорога душе, відчуєш Його святі обійми.

Йосип представив царю своїх братів і батька. Після щирої бесіди фараон дав їм землю Гошен для оселення й велів, щоб Йосип найздібніших з-поміж братів поставив доглядачами над стадами. Так брати Йосипа в Гошені нашли не тільки притулок, гарну роботу, але й прожиток, котрим Йосип забезпечив їх у голодний час. Так і наш Небесний Йосип буде піклуватися про Своїх, перш ніж настане духовний голод, час антихриста, коли люди на всій землі будуть шукати Євангеліє й не знайдуть його. Іще до наступання того жахливого часу справдиться таємниче пророцтво: «Один візьметься, а другий полишиться»²². Діти Божі будуть переселені в райський Гошен, де мирно очікуватимуть установлення у всьому всесвіті Царства Господа Ісуса з Назарета.

Спасіння

Буття 47:1-25

Тепер і в Єгипті розпочався провіщений голод. Доки в єгиптян були гроші, вони купували хліб і не мали потреби ні в чому. Але тепер їхні гроші закінчувалися, і, на свій жах, люди зрозу-

²² Мт. 24:40.

міли, що незабаром умруть від голодної смерті. Вони прийшли до Йосипа, і він їм порадив міняти худобу на зерно.

Вони так і вчинили, проте їхні стада швидко зменшувалися й зникали. Не минуло й року, як люди знову прийшли до Йосипа. Вони призналися йому, що продали все — залишилися самі неродючі лани та спорожнілі селища. Люди просили купити їхню землю разом із ними та зробити їх рабами, котрих годували б у голодні роки. Йосип так і вчинив: він став скуповувати землю для фараона. З віддалених місць він переселяв жителів ближче до міст і видавав їм насіння для сівби. Коли єгиптяни, довірившись Йосипу, продали себе в рабство фараонові, їхні біди скінчилися. Тепер вони могли жити безтурботно й не боятися голоду, який дедалі ставав відчутнішим. Вони належали тепер фараонові й надіялися, що він піклуватиметься про них і нікому не дасть загинути.

Дорога душе, який це чудовий приклад для тебе! Якщо ти вже прийшла до скарбниць Небесного Йосипа й віддала Йому все, що мала, то зроби рішучий крок і довірся Йому повністю, з усіма твоїми достоїнствами й вадами, з усіма проблемами, — і ти звільнишся від усіх турбот. Доки ти міркуєш про те, що за духовні дари ти щоразу маєш чимось платити — грішми або radoщами земного життя, — доти твоє життя сповнене тривоги і кло-

поту. Але тільки-но ти наважишся повністю повірити себе Йому, належати не самій собі, а Йому, зникнуть турботи. Він сказав: «Ніхто їх не вихопить із Моєї руки»²³.

Пригадаймо, що було з єгиптянами після того, як вони продали себе в рабство. З того часу ніхто з них не міг назвати своїми ні поле, ні дім, ні навіть дітей, чоловіка або дружину, тому що все належало тепер царю. Ніхто не міг сказати: «Я роблю що хочу, і живу як мені подобається», їхнє життя, сили та здібності були поставлені на службу фараонові. А що вони отримали натомість? Тепер єгиптяни могли безтурботно жити під захистом царя й мирно обробляти його лани. Чотири частки врожаю отримували вони, а п'яту віддавали. У неврожайні роки цар був зобов'язаний піклуватися про них. Вони були під його захистом, тому що належали йому.

Дорога душе, такою щасливою будеш ти, якщо віддаси себе під владу твого Царя. Ти нічого вже не назвеш своєю власністю: ні своє життя, ні чоловіка, ні дітей, ні братів, ні сестер, ні поле, ні дім, ні твої вміння й навички, — усе це буде належати Царю. Зате всі твої турботи про тимчасові й вічні блага назавжди буде покладено на Нього. У часи духовного голоду Він тебе нагодує. Ти назавжди звільниш-

²³ Ів. 10:28.

ся від страху смерті, бо знатимеш, що не загинеш. Ніхто безкарно не зможе заподіяти тобі лиха, тому що написано: «Бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока»²⁴. Не гай часу, щоб знайти цей мир, це тихе безмежне щастя, яке можна порівняти лише зі щастям невинного новонародженого немовляти на руках у матері.

Коли єгиптяни почули, як Йосип вирішив їхню подальшу долю, вони з удячністю вигукнули: «Ти врятував нам життя, нехай ми побачимо милість в очах нашого царя й будемо йому рабами!». Бути рабами доброго царя вони вважали за милість, щастя. Твій Цар набагато добріший. Хто Йому назавжди віддається, той з удячністю свідчитиме про Його милість. Служити Небесному Царю — велике благо й велика перевага!

Туга за батьківщиною

Буття 47:26-31

Уже сімнадцять років жив Яків в Єгипті. Увесь цей час його родина мирно працювала, жила, зростала й міцніла в Гошені, бо на ній було Боже благословення. Ізраїль побачив не тільки щастя й багатство свого улюбленця Йосипа та мо-

²⁴ Зах. 2:12.

лодшого сина Веніямина, але й щастя інших своїх синів, котрими він тепер також був задоволений. Бог їх привів до мети, і тепер вони жили з Богом у серці.

Проте, незважаючи на Боже благословення, Яків не почував себе в Єгипті як удома. Він тужив за долинами й пагорками Ханаану, за Ліванськими горами та краєм Морія. Хоча в Єгипті жила тепер уся його родина, він нудьгував за Палестиною, тому що Бог саме цю землю дав Аврааму, Ісаку та саме йому. Не було в них там нічого, крім гробниці на полі, яке купив Авраам, але туди поривався Яків. Він відчував, що йому вже недовго жити на землі, і якщо не за життя, то хоча б після смерті він хотів залишитися на землі своїх батьків. Яків звелів покликати до себе Йосипа й розповів йому про своє заповітне бажання бути похованим не в Єгипті, а в рідному краї. «Щоб лежати мені поруч із моїми батьками, винесеш мене з Єгипту й поховаєш у їхній гробниці», — прохав Яків сина. Йосип пообіцяв батькові виконати його волю. Однак це було нелегкою справою, бо відстань між Ханааном та Єгиптом чимала. Батько з сином ще довго говорили про свою батьківщину. Ідучи, Йосип велів слугам неодмінно його повідомити, якщо батькові стане гірше.

Велика віддяка

Буття 48

Настав день, коли Йосипові сказали, що його батько хворий, і він поспішив до Якова в супроводі двох своїх синів. Тільки-но Яків почув, що прийшов Йосип, він відчув приплив сили. До останньої години Йосип залишався світлом у його житті. Ізраїль трохи підвівся в ліжку й передав синові велику обіцянку Бога. Батько вірив, що його родина розмножиться й одного разу численним народом вирушить у Ханаан, щоб оселитися на тій землі. Тому Яків тепер хотів по-царськи нагородити Йосипа за його синівську любов. Він хотів, щоб обидва сини Йосипа, Манасія та Єфрем, відтепер назавжди були визнані синами й нащадками Якова і щоб родині Йосипа в обітованій землі дісталось два наділи. Яків діяв не свавільно, а з веління Бога. Сам Бог таким чином підносив Йосипа над його братами. Яків із сумом згадав свою кохану дружину Рахіль. Справжнє кохання іде з нами у вічність...

Якої честі було удостоєно Єфрема та Манасію, які стали засновниками двох колін²⁵ і співспадкоємцями того чудового краю, про який стільки вони чули від

²⁵ Коліно (застар.) — розгалуження роду, покоління в родоводі.

батька! Із благоговінням дивилися вони на старого, який так просто розповідав, як перед ним постав Бог і говорив із ним. Побачивши синів Йосипа, Яків запитав: «Хто це?» — «Це мої сини, котрих Бог мені дав», — відповів Йосип. Щасливий той батько, котрий може радіти, дивлячись на дітей, які вирости до слави Божої. І сказав Яків: «Підведи їх до мене, і я благословлю їх». Коли Йосип відвів їх, Яків обійняв і поцілував онуків. Мабуть, потім вони часто згадували цей урочистий момент. «Не думав я, — сказав Яків Йосипу, — що ще раз побачу тебе, і ось Бог дав побачити твоє потомство». Це найкраще підтвердження того, що варто служити нашому Богові, хоча іноді здається, що Він зі Своїми поводить суворо. Проте наслідок завжди чудовий. Йосип і його сини стали на коліна перед Яковом. Із благоговінням, пророчо дивлячись у прекрасне майбутнє, яке очікувало його синів, Йосип схилився до землі перед милосердним і люблячим Богом, Котрий так великодушно виконав звернуті до Нього прохання. Але Яків, керований Духом Божим, поклав свою правицю на голову Єфрема, надавши йому перевагу перед первістком Манасією, і Йосип не міг перешкодити цьому. «Знаю, мій сину, знаю! — заперечив Яків Йосипові. — І він буде народом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів».

І Яків благословив Йосипа: «Бог, Котрому поклонялися мої батьки, Авраам та Ісак, вів мене з того

часу, як я існую. Ангел, який рятує мене від усякого зла, нехай благословить і цих юнаків; нехай вони носять моє ім'я та ім'я моїх батьків Авраама та Ісака, і нехай зростуть вони в силу-силенну на землі... Тобою буде благословляти Ізраїль, кажучи: "Нехай Бог учинить тобі, як Єфрему і Манасії"».

І сказав Ізраїль Йосипу: «Я помираю, але Бог буде з вами і поверне вас у землю ваших батьків. Я даю тобі перевагу перед твоїми братами та одну частку, котру я взяв мечем та луком із рук амореян». Сам Яків не бився з амореянами, але пророчо передбачав битви, в яких його нащадки повинні будуть вистояти, перш ніж оволодіють своїм спадком.

Благословення

Буття 49

Яків покликав також інших синів, щоб сказати їм, що очікує їх у майбутньому. Ми не повинні вважати, що Ізраїль своїм дітям визначив майбутнє. Ні, він лише сповістив їм волю Бога. Не думаймо, що Яків не простив Рувима, котрий довгі роки намагався довести батькові свою синівську любов. Ні, Яків простив цього сина, але йому, мабуть, було боляче казати, що Рувим не матиме переваги. Однак Яків не міг не сказати про покарання Боже й таким чином не попередити про суд майбутні покоління, з-поміж них — Симеона та Левія.

«Проклятий їхній гнів, бо сильний, та їхня лютість, тяжка-бо вона, — сказав Яків про своїх синів, — поділю їх я в Якові, і їх розпорошу в Ізраїлі!»

Юді батько напрозорочив, що з його коліна вийдуть царі й будуть царювати, аж поки прийде Примиритель Месія, Котрому підкоряться народи.

Як чудово справдилися ці пророцтва Якова! Обіцяне благословення дійсно було й буде надалі, тому що Сам Дух Святий говорив через Свого слугу.

Після благословення Яків заповів поховати себе поруч зі своїми батьками в гробниці Авраама, де спочили Авраам і Сарра, Ісак і Ревекка та його дружина Лія.

Виконавши доручення Господа, він закрив навіки свої стомлені очі, щоб пробудитися того чудового дня, коли його Нащадок, Переможець Еммануїл, прийде, щоб усіх Своїх дітей воскресити й привести до Бога.

Завершення виховання

Буття 50

У першому розділі книги Буття мовиться, що був час, коли нічого не було, крім Бога. В останньому розділі описується кончина двох великих мужів. Вони зникли з лиця землі й увійшли в те таємниче царство, котре видиме одному лише

Богу. У першому розділі ми пізнаємо історію все-світу, яка оповідає про початок життя та створення людини. В останньому розділі Буття описано кінець боротьби, випробувань і приготувань до нового життя. У першому розділі мовиться, що Бог створив двох людей та опікувався ними. В останньому розділі у вихованні цих двох великих мужів Бог досягнув Своєї мети й узяв їх до Себе. Цю книгу завершено. У ній докладно описується, як Бог веде й виховує Своїх людей і як ті, котрі Йому слухняні, усвідомлюють, що Він усе чинить добре. І про це нове творіння сказано: «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно!»²⁶

Повірів би Яків, якби йому сказали в той момент, коли він із костуром у руках біг у Ханаан, що мине час і він удостоїться царського поховання? Йосип плакав над батьком і цілував його. Він звелів лікарям забальзамувати тіло батька, щоб приготувати його до наступного далекого шляху. Сорок днів тривало бальзамування, і сімдесят днів єгиптяни оплакували Якова. Йосип отримав від фараона дозвіл вирушити в Ханаан, щоб там поховати батька. Усі слуги фараона й усі старійшини Єгипту вважали за свій почесний обов'язок провести в останню путь батька Йосипа. Коли єгиптяни дізналися, що Яків умер і що він буде похований у Ха-

²⁶ Бут. 1:31.

наані, вони наділи жалобний одяг. Великою була скорбота, тому що люди високо цінували Йосипа та Ізраїля. Потік бажаючих провести Якова зростає. Фараон дав Йосипові колісниці й охорону, і вся родина Якова, крім малих дітей, вирушила в дорогу. З великою пишністю поховальна процесія наближалася до мети. Йосип і його брати знову побачили свою любиму батьківщину, Ліванські гори та чудовий край Морія, обіцяний Єфрему й Манасії. Поховавши Якова, вони відвідали могилу Рахлі у Віфлеємі, після чого попрощалися з цими місцями. Так Яків повернувся на батьківщину, і більше йому вже ніколи не доводилося мандрувати чужиною. Бог привів його до мети. І Яків виконав своє призначення. «Плач єгиптян» — так було названо місце, де родина Ізраїля простилася зі своїм батьком, викликавши подив місцевих жителів, котрі не знали, ким був цей чоловік для своєї родини і за що наприкінці шляху його чекав вінець переможця.

Після поховання Якова всі повернулися в Єгипет. Братів Йосипа лякала думка, що могутній брат зненавидить їх і захоче помститися за те зло, яке вони йому колись заподіяли. Не дивуйся, дорога душе, що близькі люди після всього доброго, яке вони бачили, засумнівалися в ньому. Скільки разів ти сумнівалася у твоєму Небесному Йосипові, незважаючи на те, що Своє життя Він за тебе віддав!

Часто, згадуючи свої гріхи, ти думала: «Що ж зі мною буде?»

Після відвідання Ханаану в братів прокинулися спогади про скоєне. Коли Йосип дізнався про їхній страх, він розплакався, тому що недовіра братів завдала йому болю. Він запевняв їх, що не гнівається: «Не бійтеся. Я й надалі буду годувати вас і ваших дітей».

Що ще було потрібно для остаточного формування цього характеру, створеного Самим Богом? Господь дарував Йосипові сто десять років життя. Ця Божа людина вісімдесят років була благословенним знаряддям у руках Господа, могутнім володарем великої країни. Милістю Божою в нього на очах підростали внуки й правнуки. На схилі років він скликав своїх братів і заповідав їм: «Якщо Бог виведе вас звідси, то візьміть із собою й мої кістки». Якщо не за життя, то хоча б після смерті він хотів опинитися на батьківщині своїх батьків. На чужині Бог закликав його здійснити великі справи, і він виконав дане йому доручення. Тепер же, упоравшись із цим, він хотів повернутися додому.

Після Йосипа в єгиптян ніколи не було такого мудрого правителя. Коли він помер, вони простилися з ним, але не могли поховати його в своїй землі. Він, як скарб, був даний їм на короткий час, а потім узятий від них.

Через чотириста років тіло Йосипа було винесено з Єгипту. Знову людський потік — більше як мільйон осіб — вирушив у Ханаан. У розкішній труні несли останки великого сина Ізраїля. Понад сорок років тривав їхній шлях, перш ніж труна знайшла свій останній притулок у рідній землі.

Наприкінці свого шляху Йосип повернувся додому. Ніби вітаючи його, шуміли ліванські кедри та плюскотіли хвилі Йордану: «Спи спокійно, переможцю!»

Зміст

Від видавництва	3
Щасливе дитинство	5
Проданий у рабство	10
Десятикратна відплата	16
Чорна пляма	19
Перемога	20
Незбагненні шляхи Божі	28
Світло в темряві	30
Подолання	34
Золота посудина	35
Благословенне життя	42
Сон, який справдився	46
Сумне повернення	51
Знову в Єгипет	53
Останнє випробування	58
Урочистий момент	63
Радісна звістка	66
На шляху до Йосипа	68
Спасіння	70
Туга за батьківщиною	73
Велика віддяка	75
Благословення	77
Завершення виховання	78

Христина Рой
З ним був Бог

Видавництво «Світло на Сході»,
Київ, вул. Березнева, 30.
Директор В. Новомирова

Свідоцтво № 1370 від 25.05.2003
Державного комітету інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення України

Підписано до друку 18.09.03. Формат 110x170.
Папір офсетний 80 г/м². Друк офсетний.
Наклад 5 000 примірників.
Перший завод 3 100 примірників.

Надруковано "CBC" (Christian Book Centre)
02152, Україна, м. Київ, вул. Березняківська, 4-А
тел./факс: +38 (044) 553-79-29
e-mail: cbc@cbc.kiev.ua • www.cbc.kiev.ua

З питань оптового придбання звертатися
за телефоном у Києві: (044) 558-97-61

ISBN 966-8501-05-5